

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. С. КУЗНЕЦЯ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. Н.Е. ЖУКОВСЬКОГО «ХАІ»**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХПІ»

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції
7 жовтня 2015**

ХАРКІВ 2015

УДК 365.7 (477)(082)

ББК 65.262. 2 я 43

П 78

**П 78 Проблеми теорії та практики дистанційної освіти в Україні.
Матеріали всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції 7 жовтня 2015 р. / - Харків:Харк. нац. ун-т будів. та архіт., 2015. – 59 с.**

У збірнику за матеріалами конференції представлені оригінальні авторські бачення вирішення сучасних проблем впровадження дистанційної освіти в Україні.

Редакційна колегія:

Успенко В.І., Солодовнік О.О., Телишевська Л.І.

УДК 365.7 (477)(082)

ББК 65.262. 2 я 43

© Харківський національний
університет будівництва та
архітектури, 2015

ЗМІСТ

Аванесова Н.Е., Марченко О.В., Попова Л.М. Безперервна освіта в умовах дистанційного навчання.	5
Аксьонова І.В. Фінансування отримання вищої освіти шляхом дистанційної форми навчання: досвід зарубіжних країн.	7
Белікова Т.В. Розвиток дистанційної форми навчання в Україні.	11
Білоцерківський О.В. Світові тенденції розвитку дистанційної освіти.	13
Временко Л.В., Кондратенко Д.В. Індивідуальність дистанційного навчання.	15
Докуніна К.І., Досвід впровадження дистанційної освіти у ВНЗ України та м. Харкова.	17
Карпенко В.В. Ефективність дистанційної освіти.	19
Кочетигова Т.В. Дистанційна освіта як спосіб навчання у ВНЗ.	21
Кучма О.А. Организационно-методические аспекты дистанционной формы обучения.	22
Лісняк А.А., Тохтамиш Т.О. Світовий досвід організації університетської системи дистанційного навчання.	26
Пертриківа О.С. Перспективи розвитку дистанційної освіти для студентів спеціальності "фінанси та кредит".	30
Сігаєва Т.Є. Проблеми розвитку дистанційної освіти в Україні.	31
Сокол С.В. Організація дистанційної та практичної роботи іноземних студентів.	33
Солодовнік О.О. Дистанційна освіта за спеціальністю "фінанси і кредит": потенціал та його використання в Україні.	36
Телишевська Л. І., Птащенко О. В. Дистанційна освіта в Україні сьогодні.	39

Тітяєв В.В. Комплексне використання технічних засобів у дистанційному навчанні.	40
Усенко О.В. Особливості створення дистанційних курсів для студентів з спеціальності «екологія та охорона навколишнього середовища»	42
Харламов М.І. Формування інформаційної культури студентів за допомогою дистанційної освіти.	44
Чупир О.М., Сичова О.Є., Опікунова Н.В. Формування ключових компетенцій спеціалістів з використанням методів дистанційного навчання.	46
Шептуха О.М. Особливості дистанційної освіти осіб з обмеженими можливостями.	49
Шкурко О.В. Важливі заходи щодо сучасного розвитку дистанційного навчання.	51
Шуміло О.С. Сучасні особливості, переваги та проблеми дистанційного навчання в Україні.	52

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Аванесова Н.Е., Марченко О.В., Попова Л.М.

Система професійного безперервного навчання повинна забезпечувати постійний зв'язок державного службовця, посадової особи місцевого самоврядування, а дистанційне навчання здатне забезпечити багаторівневу, багатoproфільну варіативну підготовку [1].

Її основними принципами мають стати:

- необхідність безперервної освіти на фоні обов'язковості професійного навчання;
- відповідність безперервної освіти державних службовців державним вимогам та потребам у кадровому забезпеченні державного управління;
- зв'язок безперервної освіти з процесами ринкових перетворень, трансформаційними процесами в суспільстві і державі;
- взаємозв'язок професійного навчання державних службовців із загальною системою безперервної професійної освіти;
- урахування сукупності функцій та завдань кожного органу державної влади, установи, організації, які забезпечують діяльність системи державного управління;
- забезпечення наповнення всіх структур влади спеціально підготовленими для них кадрами з високим рівнем культури та професіоналізму, здатними сприяти інноваційним соціальним процесам, здатними до сучасного, компетентного виконання державних рішень, генерації нових ідей, управлінських рішень, соціальних технологій; адаптивність до змін у структурі та функціональній спрямованості органів влади й управління, кроків щодо наближення характеристик функціонування кадрового корпусу державної служби до стандартів світового рівня, що має сприяти інтеграції України у світову спільноту.

Питання дистанційної освіти у сфері професійного навчання державних службовців з кожним роком привертає до себе все більше коло дослідників. В Україні їх існує кілька десятків [4].

Однак питанням науково-методичного забезпечення безперервної освіти державних службовців (або проблемою їх дистанційної освіти) поки що цікавиться відносно невеликий загальний вітчизняний дослідників: [3] В. Кухаренко, В. Понеділко, Н. Протасова, В. Сереветний, С. Хаджирадева та ін.

Сучасні потреби впровадження безперервної освіти зумовлюють необхідність розв'язання низки проблем:

- розробка ефективного механізму реалізації необхідних у майбутньому та існуючих законодавчих актів щодо дії цієї форми освіти;
- розробка необхідних нормативно-правових актів, що сприятиме ефективному функціонуванню системи безперервної освіти державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування в розрізі

створення відповідної матеріально-технічної та навчально-методичної бази закладів освіти;

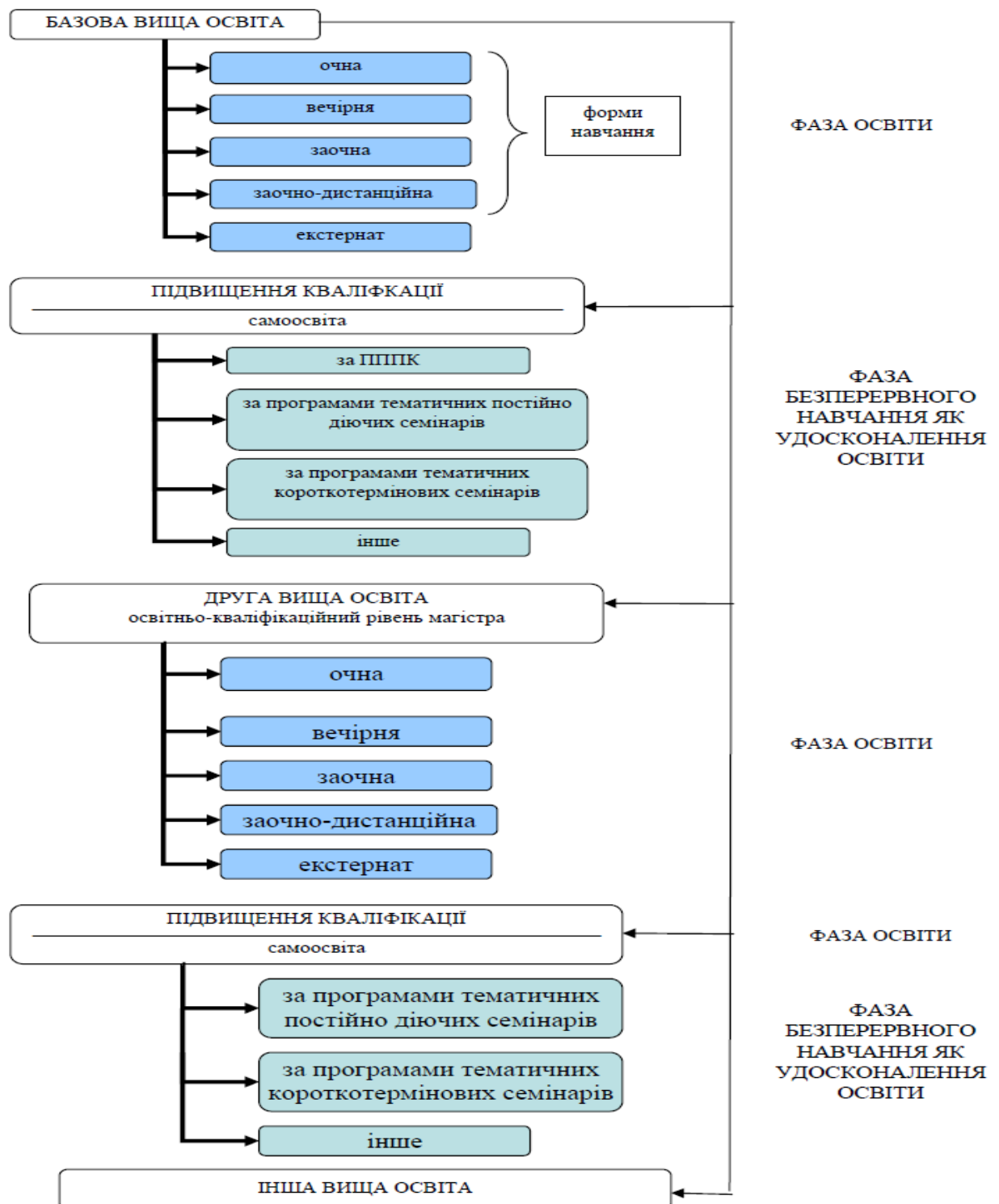

Рис.1 - Безперервна освіта в умовах дистанційного навчання

– визначення безперервного професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування як обов'язкової невід'ємної частини їх професійної діяльності;

– формування випереджального змісту професійного навчання в умовах безперервної освіти державних службовців і організація

навчального процесу до потреб політичного, економічного й соціального розвитку держави, завдань і функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування на основі впровадження результатів сучасних наукових досліджень, широкого використання вітчизняного та зарубіжного досвіду у сфері безперервного професійного навчання управлінських кадрів, стимулювання державних службовців;

–визначення та наукове формулювання цілей і завдань, функцій та структури управління безперервною освітою державних службовців;

–визначення єдиних стандартів, вимог формування та оформлення безперервної освіти як нового виду навчальної діяльності;

–створення глобальної комп'ютерної мережі освіти і науки

Навчання – педагогічний процес, протягом якого слухачі під керівництвом викладача, тьютора, іншої підготовленої особи оволодівають знаннями, уміннями і навичками. Однак в умовах безперервної освіти термін “навчання” трансформується і набуває інших ознак. З одного боку, навчання є процесом, скажімо, дистанційного оволодіння певною сукупністю знань під час підвищення кваліфікації, з іншого – окремим видом професійної діяльності. Завдяки цьому навчанню протягом усієї кар'єри можна досягнути безперервності освіти державних службовців.

Література:

1. Головне управління державної служби України. Звіт про підсумки діяльності у 2004 році. – К.: Логос, 2005. – 63 с.

2. Корзырев А. Социальные аспекты Интернета // Дні науки в Гуманітарному університеті “ЗІДМУ” Збірник тез доповідей, 28-29 жовтня 2004 р. – Т. 1. – Запоріжжя, 2004. – С. 238 – 240.

3. Навчальна програма підготовки магістрів державного управління за спеціальністю 8.15000 “Державне управління”. Дисципліни нормативної частини. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2004. – 117 с.

4. Протасова Н., Брайченко О. Самоосвіта як чинник розвитку професіоналізму державних службовців // Навчальний процес у закладах системи перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів: досвід та проблеми: Зб. наук. та наук.- метод. пр. / Кол. авт.; За заг. ред. В.І. Лугового, В.Г. Понеділко. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – Вип. 2. – С. 52 – 64.

ФІНАНСУВАННЯ ОТРИМАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ШЛЯХОМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Аксьонова І.В.

В останній час поряд із традиційною формою отримання вищої освіти все більших обсягів набуває дистанційна форма навчання. Її

розповсюдження пов'язано з можливістю отримання вищої освіти без відриву від виробництва, з економією матеріальних, фінансових та трудових ресурсів і часу на навчання, з розширенням сфери післядипломної освіти та підвищенням кваліфікації вже дипломованих спеціалістів.

Поширення обсягів дистанційної освіти викликано такими факторами як зростання ролі людського капіталу у створенні національного багатства, підвищення значущості питань якості життя населення, прискорення темпів оновлення професійних компетентностей, зниження народжуваності та старіння нації, що потребує створення умов для отримання освіти більш зрілими особами, впровадження концепції «освіта протягом життя», стрімке зростання ролі інформаційних технологій та їх використання в різних сферах життя.

Поряд із забезпеченням загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів громадянами своєї країни та зарубіжних країн, розширенням доступу до отримання вищої освіти представниками соціально уражених верств населення, а також особами із особливими потребами, дистанційна форма навчання дозволяє зменшити витрати на підготовку спеціалістів і скоротити навантаження на державний бюджет, оскільки електронне навчання одного студента приблизно втричі дешевше навчання в системі традиційної освіти.

Питання фінансування дистанційної освіти розглядаються з двох позицій:

- фінансування споживачів освітніх послуг, які отримують їх шляхом дистанційного навчання;
- дистанційна освіта як напрямок додаткового залучення фінансових ресурсів до ВНЗ як виробників освітніх послуг.

Вивчення досвіду розвитку дистанційної форми навчання показав, що можливість скорочення витрат на реорганізацію освіти є одним із основних мотивів її впровадження [3, 5]. Як показує практика світових освітніх систем, дистанційна освіта є достатньо недорогою формою навчання для держави, вона майже на 50% дешевше за традиційні форми освіти. Аналіз діяльності центрів дистанційного навчання свідчить, що витрати на підготовку фахівця, використовуючи дистанційні технології, складають приблизно 60% від витрат на підготовку фахівців за денною формою навчання. У той же час, розкид вартості програм для студентів дуже широкий - від безкоштовних до достатньо дорогих, ціна яких складає декілька тисяч євро. Наприклад, вартість отримання ступеня бакалавра у Відкритому університеті Великобританії становить 7560-10080 € (залежно від кількості ECTS-кредитів), у державному університеті Німеччини - від 1400 до 2500 € (залежно від напрямку підготовки), а в Національному університеті водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна) – від 1993 до 2242 € (залежно від напрямку підготовки) [1, 5].

Кожна країна має власний досвід щодо вирішення проблеми фінансування дистанційної освіти. Уряди багатьох країн оголосили дистанційну освіту пріоритетним напрямом і регулярно виділяють на її розвиток значні фінансові ресурси [2]. Тож основним джерелом фінансування європейських закладів дистанційного навчання залишається держава, а в Україні, нажаль, коштів для розвитку дистанційної освіти суттєво не вистачає.

Розглянемо розвиток та організацію дистанційної освіти в країнах світу [2, 4]. Так, серед країн ЄС найбільш розвинена форма дистанційної освіти у Великобританії, Німеччині, Франції та Іспанії.

У Великобританії дистанційне навчання здійснює Відкритий університет, який зарекомендував себе як світовий лідер нетрадиційної освіти. За зразком Відкритого університету Великобританії навчальні заклади аналогічного типу були створені в Канаді, Австрії, Іспанії, Пакистані, Нідерландах, Туреччині, Індії, Ізраїлі тощо.

У Великобританії дистанційне навчання використовується в основному дорослими людьми для отримання чи продовження освіти, тому витрати на навчання покриваються роботодавцями. Національні кампанії фінансують додаткові дистанційні програми для своїх співробітників. Відсоток плати студентів за навчання дорівнює 15% загального фонду, а внесок уряду становить 85%. У програмах навчання без надання вченого ступеня плата за навчання становить дві третини, а одна третина фінансується за рахунок спеціальних грантів. Згідно зі статистикою, плата за вивчення точних наук на 25% більша, ніж за вивчення соціальних чи мистецьких курсів [4].

Після закінчення дистанційної програми студент отримує такий самий диплом, що і після навчання на стаціонарі (однак роботодавці враховують, що все ж таки навчання відбувалося дистанційно).

В Іспанії дистанційне навчання здійснюється Національним університетом дистанційної освіти, яким надаються послуги щодо отримання вищої освіти всім тим, хто з різних причин не може навчатися за програмами традиційних університетів.

Джерелами фінансування дистанційної освіти в Іспанії є кошти Міністерства освіти (46%) від усього обсягу фінансування; студенти сплачують 47%, а кошти від продажу наукової літератури становлять близько 7% загального фонду. Окрім цього, регіональні уряди та банки дають навчальним центрам обігові кошти. Студент платить 240 доларів за рік навчання, друковані матеріали купуються теж за його кошти [4].

В Німеччині для надання дистанційної освіти створено Німецький інститут дистанційного навчання, який проіснував до 2001 р. На сьогодні єдиним державним університетом в Німеччині, який пропонує широкий спектр різних програм дистанційної/заочної освіти, є Університет заочного навчання в Хагені. Університет надає освітні послуги більше 50 000 студентам на рік. Однак диплом про вищу професійну освіту одержують не більше 20% у результаті великого відсіву студентів, що не

витримують високих освітніх вимог. Фінансування дистанційної освіти фінансується урядом федеральних Земель.

У Франції для надання дистанційних освітніх послуг створені Національний центр дистанційного навчання, Тематичні Електронні Університети, діяльність яких фінансується Міністерством національної освіти та Міністерством вищої освіти та досліджень.

Дистанційне навчання в США фінансується державою, його вартість в середньому на половину менша у порівнянні з традиційним навчанням. Дуже часто доходи від навчання студентів за дистанційною формою складають близько 90% від їх загального обсягу доходів акредитованих інституцій [4].

В Канаді джерелами фінансування дистанційної освіти є урядові внески, які становлять від 75% до 80% фінансування, а студентські кошти – лише 10%, при цьому решту – 10–15% забезпечують завдяки підприємницькій та діловій активності університетів. Для підвищення прибутковості дистанційної освіти в університетах виконують різні дослідні проекти на замовлення.

В Індонезії існує три джерела фінансування дистанційного навчання: внески студентів складають 30% фінансування, державні гранти та допомога від іноземних агентств - 70%.

В Туреччині розповсюдження дистанційної форми отримання вищої освіти зумовлено тим, що це більш економний спосіб з точки зору можливості дати вищу освіту більшій кількості студентів за меншої кількості викладачів, можливість після закінчення навчання продовжувати його, тобто «навчатися протягом життя», можливість отримати вищу освіту всіма верствами населення. В усіх державних ВНЗ Туреччини всі студенти навчаються на бюджетній основі. Однак за вибір дистанційної форми навчання додатково необхідно платити 1100 турецьких лір. При цьому обов'язковим є внесок у фонд університету у розмірі від 300 до 600 турецьких лір за навчальний рік залежно від спеціальності навчання. Ці кошти можуть покриватись університетом за умови успішного навчання студента. Також студент може взяти кредит для покриття цих витрат, який виплатить вже після закінчення навчання.

В Японії студентська плата за отримання вищої освіти дистанційним шляхом становить 15% (студенти сплачують 3000 ієн на рік, що включає вартість матеріалів для підготовки), а 85% коштів вносить уряд.

Загалом у розвинених країнах проводиться політика зниження вартості дистанційної освіти – у середньому вартість дистанційного навчання значно нижча від стаціонарного. Наприклад, Технічний університет Джорджії в Атланті пропонує магістерський курс в області комп'ютерних наук за ціною 45 тис. доларів при навчанні в кампусі. Той самий курс у дистанційній формі пропонується за сім тисяч, при цьому дипломи видаються однакові [6].

Як відомо, в останній час змінилась політика фінансування ВНЗ з

боку держави, отже виробники освітніх послуг знаходять додаткові джерела фінансування, одним із яких можна вважати надходження коштів від використання дистанційної освіти.

Таким чином, дистанційна форма навчання є важливим механізмом інформатизації й інтелектуалізації суспільства, диверсифікації та інтернаціоналізації освіти, виховання різнобічно розвинутої особистості, подолання нерівності в системі освіти. Крім того, дистанційна освіта може виступати як фактор додаткового залучення фінансових коштів до ВНЗ як з боку інвесторів, бізнес-структур, так і з боку студентів, що будуть навчатися дистанційно. Значний інформаційний ресурс, реалізований у дистанційній освіті новітніми технологіями, забезпечує інноваційний розвиток освіти й країни в цілому.

Література:

1. Дистанційна вища освіта в Європі: виші, ціни, процес навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/groshi_rodini/statti/distantsiyna_vischa_osvita_v_yevropi_ishi_tsini_protsees_navchannya_blog.

2. Дистанційна освіта в країнах світу: що, де і як? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chasipodii.net/mp/article/1369/>.

3. Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація: Навчальний посібник — К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – 400 с.

4. Кулага І.В. Світовий досвід організації та розвитку університетської системи дистанційного навчання/ І.В. Кулага, Д.О. Ільницький, С.О. Стрельник та ін., К, 2013. - 38 с.

5. Самолюк Н., Швець М. Актуальність і проблемність дистанційного навчання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Npd_2013_1_50.

6. Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1693/>.

РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Белікова Т.В.

Сучасний розвиток інформатизації в Україні зробив можливим впровадження дистанційних форм навчання наряду з традиційними, очною і заочною.

Розвиток дистанційної форми навчання почав прискорюватися з

прийняттям Законів України "Про Національну програму інформатизації" та "Про вищу освіту".

Система дистанційної освіти згідно Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні [1] в наступні роки повинна забезпечити:

- розширення кола споживачів освітніх послуг, у тому числі у важкодоступних, малонаселених регіонах, у районах, віддалених від наукових і культурних центрів України;
- підвищення якості навчання слухачів, студентів і школярів незалежно від їхнього місцезнаходження;
- створення додаткових робочих місць для громадян України;
- створення спеціальних курсів дистанційного навчання, які спрямовані на підвищення кваліфікації і перепідготовку кадрів;
- створення програм і курсів психологічної підтримки;
- можливість одержання освіти за українськими програмами громадянам зарубіжних країн;
- реалізацію системи безперервної освіти "через все життя";
- індивідуалізацію навчання при масовості освіти.

Розвитку дистанційної освіти в Україні на сьогоднішній день перешкоджає цілий ряд проблем. Було виявлено, що мотивація при дистанційному навчанні спочатку перевищує потенційні можливості учнів, а потім різко падає. Цей факт відображається у порівнянні кількості тих, хто записався на курси з інформаційних технологій в Інтернет-університеті, з кількістю тих, хто завершили позитивно навчання. Співвідношення цих показників свідчить про те, що успішність навчання інформаційних технологій дистанційно дорівнює приблизно 8,37%. Відомо, що для вищих навчальних закладів 4-го рівня акредитації вимагається забезпечити успішність навчання близько 90%, а якість успішності (тобто знання студентів на "добре" та "відмінно") – близько 60% – 70%. І це цілком правомірно, бо навчальний заклад потрібен гарантувати, що абітурієнт, який був зарахований на навчання, може одержати необхідну підготовку [2].

Таким чином дистанційне навчання на сьогодні ще не може гарантувати надання студентам необхідного рівня освіти.

Крім того було виявлено, що, незважаючи на наявність динамічних презентацій та анімацій у розробленому методичному матеріалі, студенти потребують "живого" контакту з викладачами та додаткових пояснень. А саме, при самотійній роботі з підготовленим для дистанційної проробки матеріалом, що супроводжується анімацією, більшість студентів виявили бажання додатково прослухати коментарі та пояснення викладача, і лише 33% студентів проявили вміння самотійно засвоїти наданий навчальний матеріал [2].

Крім зазначених проблем слід виділити наступні:

- відсутність особистого спілкування між викладачем і учнем, (відбувається менш ефективна, безособистісна передача знань). Також не вистачає спілкування з колегами-студентами для обміну досвідом;

- відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виникаючих питань із викладачем і роз'ясненням ситуації на конкретних прикладах;

- учні не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним оснащенням - мати комп'ютер і постійний вихід Інтернет [3].

Незважаючи про вказані проблеми розвитку дистанційної форми навчання в теперішній час в Україні, можна казати про безупинний її розвиток.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://moodle.chdu.edu.ua/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=383html>

2. Брескіна Л.В. Розвиток дистанційного навчання в Україні / Л.В. Брескіна. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/1261/1/12.pdf>

3. Ващенко В.Ю. Дистанционная форма обучения. История. Проблемы. Перспективы развития. / Ващенко В.Ю., Скляр В.А., Козяков К.О. [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://masters.donntu.org/2011/etf/sinegub/library/tez9.htm>

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Білоцерківський О.В.

Протягом останніх років дистанційна освіта пропонується все більшою кількістю навчальних закладів, інтернет-суспільств та організацій. Значне поширення дистанційної освіти потребує аналізу існуючих підходів для їх оцінки та визначення шляхів удосконалення платформ та ресурсів з метою оптимізації навчального потенціалу.

Така форма навчання є привабливою для трьох сторін, які беруть участь у навчанні. Університети мають можливість оптимізувати свої витрати через скорочення часів роботи викладачів, а також збільшити кількість студентів за рахунок тих, хто не мав можливості заплатити повну вартість традиційної денної форми навчання, але готовий оплатити значно дешевшу дистанційну освіту. Викладачі можуть сконцентрувати свої зусилля на розробці навчальних матеріалів та підвищення їх ефективності замість читання одного й того ж матеріалу різним групам студентів. Студенти, в свою чергу мають можливість вчитися, якщо вони мешкають в іншій місцевості, а також у разі, якщо вони не можуть сплатити за денну форму навчання.

Провідні університети світу (University of Oxford, Harvard University, Stanford University та інші) пропонують онлайн навчання сотням курсів з

різноманітних предметів. Частина курсів можна вивчати безкоштовно, частину – необхідно оплатити, але сума буде значно меншою ніж оплата навчання за традиційною схемою. Деякі навчальні заклади попереджають, що ціна зростатиме відповідно стратегічних орієнтирів розвитку цього напрямку.

Серед багатьох ресурсів можна визначити чіткий розподіл на типи курсів, що пропонуються для вивчення онлайн:

1) синхронні – трансляція в реальному часі, коли студенти мають можливість приймати участь в дискусіях, ставити питання та коментувати. Така форма взаємодії викладача та студентів майже не відрізняється від традиційної (вони можуть бачити один одного, спілкуватися у реальному часі, використовувати дошки, презентації, та будь-які інші матеріали). Єдина різниця полягає в відсутності спільного фізичного простору (аудиторія, лабораторія);

2) асинхронні – заняття відбувається у зручний для студента час, коли він (вона) отримує матеріали, що зберігаються на сервері. Така форма навчання повністю відокремлює викладача від студентів, які можуть користуватися тільки наданими матеріалами. Єдина можливість спілкування з викладачем (якщо вона надається) – це відвідування форумів, використання електронної пошти тощо, але ці засоби означають затримку у відповідях, та не замінюють традиційного діалогу. Проте така форма навчання не потребує часу викладача з моменту закінчення роботи над курсом;

3) комбіновані – поєднання асинхронного (перш за все для лекцій) та синхронного або присутність студента (для практичних та лабораторних робіт). Така форма з одного боку долає недоліки асинхронного типу, додаючи можливість безпосереднього спілкування викладача та студентів, водночас повертає необхідність присутності студента в навчальному закладі.

Головними тенденціями подальшого розвитку дистанційної освіти фахівці виділяють:

1) отримання компетенцій – отримання знань певної направленості, які не дають стандартні програми; можлива комбінація знань за суміжними професіями;

2) відкриті ресурси – реклама закладу та викладачів (оцінка їх діяльності великою кількістю користувачів);

3) Big Data – отримання великого обсягу статистичних даних (ряд курсів має аудиторію до 1 млн осіб) про час виконання робіт, рівень засвоєння матеріалу, швидкість переходів між розділами матеріалу, поведінка протягом роботи з контентом та ін. Аналіз таких даних допомагає удосконалювати зміст курсу шляхом покращення змісту складних розділів, що визивають труднощі у студентів;

3) Gamification – на відміну від 20-50% рівня засвоєння матеріалу у вигляді тексту, аудіо- та відеоматеріалів, виконана самостійно робота (навіть її симуляція) збільшує рівень засвоєння до 90%. Тому зростає

роль різних симуляторів, ігрових ситуацій, які допомагають засвоїти матеріали курсу;

4) персоналізація – з'являється можливість змінювати темп подання матеріалу, зміст матеріалу (в залежності від рівня підготовки), власний план вивчення, форму матеріалу (текст, аудіо- або відеоматеріали) відповідно до бажань кожного з студентів, що також підвищує рівень засвоєння матеріалу;

5) мобільність – можливість отримати доступ до навчальних матеріалів не тільки з персональних комп'ютерів, але й з мобільних пристроїв, значно розширюючи локації для навчання. Завдяки QR кодам, GPS та іншим технологіям, контент може змінюватись від місця розташування користувача. Також це є основою доповненої реальності. Засвоюваний контент через невеликий обсяг на екрані мобільних пристроїв містить тільки найважливішу інформацію, яку необхідно запам'ятати;

6) корпоративні центри освіти – підготовка та підвищення кваліфікації робітників великих корпорацій відповідно до вимог конкретної організації;

7) економічна ефективність – скорочення витрат для університетів, робота з більшою кількістю студентів.

Приймаючи до уваги прогностичні темпи росту ринку дистанційної освіти у 25% щороку, можна зробити висновок про важливість цього напрямку для будь-яких організацій, що надають освітні послуги, та урахування світових тенденцій при розробці концепції дистанційної освіти кожним університетом.

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Временко Л.В., Кондратенко Д.В.

В сучасних умовах розвитку навчального процесу значна увага приділяється новим технологіям, що при належному використанні здатні перевести процес засвоєння нових знань особою на новий рівень. Технології мають стимулювати більшу незалежність та активність навчання серед студентів. Однією з основних причин для використання технологій в навчальному середовищі є підвищення якості навчання та викладання.

Дистанційне навчання надає можливості більшій кількості людей вчитися, підвищує інтерес до навчання, дозволяє вчитися тоді, коли це необхідно, залучає людей різних вікових груп, робить процес навчання більш творчим та індивідуальним, відкриває нові можливості для творчого самовираження, кого навчають.

Індивідуальний характер дистанційного навчання надає найкращі технологічні засоби, передбачає більш гнучкий спосіб та персоналізацію

викладання. Студент, який навчається, сам визначає темп навчання, може повертатися по кілька разів до окремих уроків, може пропускати окремі розділи і т.д. Слухач вивчає навчальний матеріал в процесі всього часу навчання, а не тільки в період сесії, що гарантує більш глибокі залишкові знання. Така система навчання змушує студента займатися самостійно і отримувати їм навички самоосвіти.

Досвід показує, що студент, який навчається дистанційно стає більш самостійним, мобільним і відповідальним. Без цих якостей він не зможе вчитися. Якщо їх не було спочатку, але мотивація до навчання велика, вони розвиваються і по закінченню навчання виходять фахівці, дійсно затребувані на ринку [1].

Документування процесу навчання здійснюється тьютором, який, як правило, є розробником курсу та одночасно відповідає за проведення занять зі студентами. Студент може звертатися електронною поштою до тьютора у разі необхідності. Протягом всього курсу навчання тьютор підтримує студента, надає коментарі, відповідає на листи, заохочує його роботу.

Впровадження індивідуального дистанційного навчання зменшує нервозність студентів при здачі заліку або іспиту. Не секрет, що хвилювання і боязнь викладача не дозволяють деяким студентам показати повністю свої знання. Знімається психологічний та суб'єктивний фактор оцінки, обумовлений впливом групи або успішністю студента з інших предметів.

Хороші результати дає застосування індивідуального дистанційного навчання та інших спеціальних прийомів для зняття напружень між тьютором та студентом. Дистанційне навчання передбачає можливість адаптації до стилю роботи кожного студента і тьютора, надання інструментів для самостійної роботи.

Розвиток індивідуального дистанційного навчання вимагає використання нових інструментів і методів навчання, побудови нових моделей навчання. Науковці наголошують, що особливу значимість набувають web-системи адаптивного навчання, що адаптуються до знань і здібностей студента, адже такі системи мають низку переваг:

- дозволяють зменшити непродуктивні витрати праці викладача;
- стимулюють навчання самих студентів, що змінює провідну роль викладача;
- передбачають диференційний підхід до студентів, який ґрунтується на визнанні того факту, що у різних студентів попередній досвід і рівень знань в одній області різні (кожен студент приходить до процесу оволодіння новими знаннями зі своїм власним інтелектуальним багажем, який і визначає ступінь розуміння ним нового матеріалу і його інтерпретацію, тобто здійснюється переорієнтація від оволодіння всіма студентами одного і того ж матеріалу до оволодіння різними студентами різного матеріалу);
- зводять на новий рівень операції контролю і оцінки результатів

навчання;

- гарантують безперервний зв'язок у відносинах «викладач – студент»;

- сприяють індивідуалізації навчальної діяльності (диференціація темпу навчання, складності навчальних завдань тощо);

- підвищують мотивацію отримання знань за рахунок індивідуального підходу;

- сприяють розвитку у студентів продуктивних, творчих функцій мислення, зростанню інтелектуальних здібностей, формуванню операційного стилю мислення [2].

Абсолютно нові можливості відкриває використання в навчанні пошукових інструментів, які акумулюють в собі дуже багато документів, це величезні бази інформації і завдання тьютора показати студенту як їх використовувати в процесі навчання. Водночас, студенти які навчаються дистанційно мають доступ до всієї необхідної навчально-методичної літератури на сайті університету.

Література:

1. Навчання в Інтернеті / [Електронний ресурс]. – http://informatika1kurs.blogspot.com/2013/10/blog-post_29.html

2. Томашевський В. М., Новіков Ю. Л., Камінська П. А. Огляд сучасного стану систем дистанційного навчання. / [Електронний ресурс]. [file:///C:/Users/Home/Downloads/Npchduct_2011_160_148_25%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Home/Downloads/Npchduct_2011_160_148_25%20(1).pdf)

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВНЗ УКРАЇНИ ТА М. ХАРКОВА

Докуніна К.І.

Динамічний розвиток процесів, пов'язаних із використанням глобальної мережі Інтернет сприяло впровадженню сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій в освітню практику. Так, однією з провідних технологій є дистанційне навчання, яке протягом останніх десятиріч довело свою перспективність застосування не тільки в провідних зарубіжних країнах, а й у ВНЗ України.

Особливістю сучасного дистанційного навчання у зарубіжних країнах є значний вплив на його розвиток університетів. Прикладом цього може бути спільний проект Массачусетського технологічного інституту і Гарвардського університету, які створили власну платформу дистанційного навчання та з 2012 року стали розміщувати на ній дистанційні курси [1]. Враховуючи сучасні тенденції розвитку університетської освіти за кордоном, а також існуюче законодавче підґрунтя в сфері інформатизації та дистанційного навчання в Україні,

така діяльність властива для таких ВНЗ як Київський й Одеський політехнічний, "Львівська політехніка", Полтавський університет економіки і торгівлі, Запорізький, Сумський, Херсонський, Хмельницький державні університети, які першими почали впроваджувати цю форму в освітній процес.

В практиці вищезгаданих та інших українських університетів спостерігаються досягнення розробки власних систем дистанційного навчання, але ж більшість ВНЗ активно використовують одну з найбільш відомих платформ - Moodle.

Успішне застосування системи Moodle підтверджує досвід Харківських ВНЗ. Так, в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова [2] для впровадження дистанційних технологій в освітній процес створено Центр дистанційного навчання та підготовлено більш ніж 800 дистанційних курсів. При цьому, з 2009 р., в рамках підвищення кваліфікації Центр здійснює підготовку викладачів до роботи в системі Moodle.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ в 2012 р. розпочав пілотний проект по впровадженню в навчальний процес технологій дистанційного навчання шляхом створення електронних навчальних курсів, які стали прототипом курсів Центру дистанційної освіти ХНУМГ та Проблемної лабораторії дистанційного навчання НТУ «ХПІ». В результаті, протягом 2014-2015 навчального року розроблено понад 85% від необхідної кількості дистанційних курсів, 47% з яких є інтерактивними [1].

Інститут післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання, створений в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна [3] надає доступ до дистанційних курсів для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання. Так, в Інституті розроблено понад 700 дистанційних курсів за 4 спеціальностями.

З 2001 р. у Харківському національному університеті радіоелектроніки засновано Центр технологій дистанційної освіти. Варто зазначити успішний проект цього ВНЗ, в якому 6 травня 2015 р. відбулося вручення сертифікатів школярам Нововодолазького санаторного НВК. Це вже четвертий рік успішного виконання проекту "Дистанційне навчання школярів" 10-х та 11-х класів, які у дистанційному режимі проходять навчання на сервері Центру технологій дистанційної освіти з предметів "Практична інформатика" та "English with Fun" [4].

В Українському державному університеті залізничного транспорту, Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті, Національному аерокосмічному університеті ім. Н.Е. Жуковського «ХАІ», Харківському національному економічному університеті ім. С. Кузнеця розроблено електронні курси переважної більшості дисциплін навчального процесу.

Отже, напрацьований зарубіжний досвід впровадження дистанційної освіти в університетах став для українських ВНЗ успішним

прикладом доцільності та перспективності впровадження цієї форми навчання в освітній процес, який вже більше 15 років активно запроваджується у вітчизняних ВНЗ.

Література:

1. Березенська С.М. Організація підвищення кваліфікації викладачів з питань використання дистанційних технологій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://conf.htei.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Webinar_2015.pdf
2. Центр дистанційного навчання ХНУМГ ім. О.М. Бекетов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cdo.kname.edu.ua>
3. Інститут післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання, створений ХНУ ім. В.Н. Каразіна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dist.karazin.ua>
4. Центр технологій дистанційного навчання ХНУРЕ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nure.ua/uk/education/training-forms/distance-learning-technologies/>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Карпенко В.В.

Останнім часом з розвитком комунікаційних технологій та інформаційного суспільства все більшої популярності набуває дистанційна форма навчання. Однак в нашій країні принципи та практичне застосування такого роду освіти знаходяться в зародковому стані. Необхідно навести основні недоліки впровадження дистанційної освіти. Наведемо основні з них:

1) Самостійне навчання студентів. Безпосередній взаємозв'язок роботи викладача та особи, яка навчається вважаємо основою навчальної діяльності. Високий рівень самостійності у діяльності студентів найчастіше негативно впливає на результат освіти. Не кожен студент готовий до відповідальності за якість своєї освіти. При дистанційному навчанні студент має можливість банально не хотіти вчитись, тоді як під час очної освіти він зобов'язаний прийти в аудиторії університету і слухати викладача. В аудиторії викладач безпосередньо спілкується зі студентом, задає питання та змушує його шукати відповідь.

2) Під час дистанційного навчання головним трактувальником отриманої інформації є студент, під час очного навчання – викладач. Професор або доцент має можливість з висоти свого наукового, а можливо і виробничого досвіду так подати навчальну інформацію студенту, що ця інформація буде не тільки цікавою і корисною, але й

потрібною у подальшій виробничій діяльності студента.

3) Невербальне спілкування студента та викладача, під час якого порушуються звичайні стереотипи людського спілкування.

4) Організовує та контролює освітній процес суб'єктивно соціальне та психологічне оточення дистанційного навчання.

5) Дистанційна освіта унеможлиблює отримання практичного досвіду щодо предмета, який вивчається.

6) Є ряд навчальних дисциплін, в яких дистанційні форми навчання не можуть бути застосовані в повній мірі. Наприклад, під час вивчення конструкцій технічних об'єктів необхідна навчальна робота на натурних експонатах або їх макетах. Не все можна замінити комп'ютерним моделюванням. Лікарем неможливо стати без навчальної клінічної практики, археологом – без участі у розкопках і т.д.

7) Для забезпечення дистанційної освіти необхідне навчально-методичне забезпечення самостійної навчальної діяльності студентів, але його розробка потребує значних організаційних зусиль, надвисокої кваліфікації розробників та значних фінансових витрат.

8) Дистанційна освіта базується на високих технологіях і тому не може бути одночасно і високоякісною і достатньо ефективною, якщо не проводиться у великих масштабах. Дистанційні освітні послуги високої якості потребують великих первісних витрат на розвиток інформаційного середовища.

9) Випромінювання від постійного перебування студента біля монітору комп'ютера погано впливає на стан його здоров'я.

Однак неймовірний темп сьогодення вимагає схилитись наукову громаду в бік дистанційної освіти. Крім цього, є значний перелік її переваг порівняно з аудиторним навчанням. Наведемо головні з них:

1) Освіта на дистанції дозволяє економити час, тому що не зобов'язує студента відвідувати навчальний заклад, аби спілкуватися з викладачем. Є доступність отримання освіти в будь-який зручний для людини час.

2) Інтернет як джерело інформації дає можливість студенту отримувати цю інформацію у будь-якому вигляді. За допомогою спеціального розверненого сервера є можливість створювати та проводити будь-які навчальні курси та лекції, здійснювати усі види комунікацій - від електронної пошти та форумів до відеоконференцій.

3) Інформаційне середовище дистанційної освіти характеризується високим інтелектуальним потенціалом. Адже не відходячи від монітора можна отримати інформацію про будь-який термін, явище, процес і т.д.

4) Потенціал колективної творчості у ході телеконференцій в мережі Інтернет дозволяє через дискусію знайти необхідне рішення.

5) Існує можливість індивідуального спілкування викладача та студента в будь-який час.

6) Для ВНЗ дистанційна освіта – це можливість збільшення кількості студентів, а відповідно й оплати за навчання.

Кажучи про дистанційну освіту, ми не можемо мати на увазі базову освіту. Звичайна традиційна форма освіти як основа для всіх інших форм навчання людини у житті є підґрунтям для того, щоб особа у подальшому мала схильність до навчання. Дистанційна форма освіти, на наш погляд, буде корисною для отримання післядипломної освіти.

Ефективнішим способом дистанційного навчання вважаємо такий, аби лекції викладачів транслювались в мережі Інтернет, а студенти в ході цих лекцій мали можливість ставити лекторові запитання та отримувати відповіді; щодо практичних занять – необхідна пряма трансляція технологічного або виробничого процесів.

Вищенаведене дає можливість вважати, що якість дистанційної освіти в даний час не може бути високою. Отримання освіти при дистанційному навчанні перетворюється в банальне «отримання диплому». Вживаючи термін «дистанційна освіта» скоріше слід мати на увазі «дистанційне навчання». Однак рухатись у напрямі збільшення обсягів дистанційної базової та післядипломної освіти вважаємо за необхідне з огляду на всесвітній її розвиток.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК СПОСІБ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Кочетигова Т.В.

Сучасна ситуація на ринку освітніх послуг в Україні характеризується швидкими змінами, пов'язаними з поширенням інформаційних технологій, глобалізацією соціально-економічних процесів, які вимагають від спеціалістів, крім професійних знань і вмінь, гнучкого складу мислення. Зараз основним завданням освіти є випуск добре підготовлених фахівців, що будуть потрібні ринку праці, усе це прямо залежить від постійного підвищення кваліфікації. Нині освіта повинна бути здатною до швидких змін, застосовувати новітні методи. Вихід для України зі стану, що створився, бачиться в широкому впровадженні системи дистанційної освіти. Необхідно розглядати розвиток системи даної освіти у контексті створення єдиного національного освітньо-наукового інформаційного середовища, що дозволить Україні приєднатися до Європейських освітньо-наукових комп'ютерних мереж та інформаційних ресурсів і зробить побудову системи дистанційного навчання у державі більш ефективною і менш затратною у використанні кадрових, матеріальних і фінансових ресурсів.

Фінансове забезпечення дистанційної освіти у вищих навчальних закладах відбувається, в основному, за рахунок їх спеціальних коштів. Найбільш динамічно в нашій країні розвивається дистанційне навчання у системі післядипломної освіти. Але незважаючи на позитивні тенденції у розвитку системи дистанційного навчання, Україна суттєво відстає у цій сфері від розвинутих країн і не в повній мірі задовольняє освітнім

потребам суспільства. Позитивне впровадження дистанційного навчання в підготовці фахівців вказує на актуальність і перспективність застосування цієї форми навчання, адже сучасна перспективна система освіти повинна бути здатною не лише озброювати знаннями, але постійно і швидко оновлювати знання, формувати потребу в неперервному самостійному оволодінні ними, набувати уміння і навички самоосвіти, а також створювати самостійний і творчий підхід до знань протягом всього активного життя людини.

Говорячи про дистанційну освіту, як спосіб навчання у ВНЗ, слід говорити про створення єдиного інформаційно-освітнього простору, куди слід включити всілякі електронні джерела інформації (включаючи мережеві): віртуальні бібліотеки, бази даних, консультаційні служби, електронні навчальні посібники, кіберкласи. Коли мова йде про дистанційне навчання слід розуміти наявність у системі координатора, підручника і навчаючого. Це взаємодія координатора та навчаючого, звідси випливає, що головним при організації дистанційної форми навчання є створення електронних курсів, розробка дидактичних основ дистанційного навчання, підготовка педагогів-координаторів. Не слід ототожнювати дистанційну форму з заочною формою навчання, бо тут передбачається постійний контакт з викладачем, з іншими майбутніми фахівцями, які навчаються у кіберкласах, імітація всіх видів очного навчання, але специфічними формами.

Отже, потрібні теоретичні проробки, експериментальні перевірки, серйозні науково-дослідні роботи в напрямку впровадження дистанційного навчання, адже, згідно з проведеними дослідженнями, в Україні близько 30% вищих навчальних закладів заявили про те, що вже мають або планують організувати навчання в режимі дистанційної освіти.

Література:

1. Андреев А.А., Солдаткин В.И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. – М.: Изд-во МЭСИ, 1999. –196 с.
2. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації / Н. Клокар // Шлях освіти. – 2007. – №4 (46). – С. 38–41.

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ

Кучма О.А.

Современной тенденцией учебного процесса высшего образования является заметное уменьшение различного вида аудиторных занятий. Все более актуальным становятся разнообразные варианты

самостоятельной работы студентов. Происходящие изменения требуют новых форм обучения, повышают значимость адаптации методических и методологических подходов в современных условиях организации процесса обучения.

В рамках проекта «INDUSTMENT» по программе TEMPUS-TACIS с участием Университета дистанционного образования г. Хагена (Германия) в 1999 году при КНУСА и в июле 2000 года при ХГТУСА были созданы Центры дистанционного образования для осуществления новой учебной программы «Менеджмент персонала и производственные отношения».

В Центре дистанционного образования обучающиеся имели возможность получения знаний из оригинальных учебных пособий, разработанных европейскими учеными и адаптированных квалифицированными специалистами для условий Украины. Комплекс изучаемых дисциплин значительно отличался от традиционных программ, принятых в ВУЗах Украины. Оригинальное изложение и оформление учебного материала способствовало его успешному освоению. Полученные знания помогли обучающимся пилотных проектов повысить эффективность их социальной и профессиональной деятельности в современных условиях и перспективе, учитывая тенденцию интеграции Украины в Европейское сообщество, предоставляя возможность успешно конкурировать на рынке рабочей силы.

Разрабатываемые учебные программы на базе ЦДО и система дистанционного обучения использовалась в структуре факультета последипломного образования ХНУСА.

Характерной особенностью дистанционного обучения является пространственное отдаление преподавателей и обучающихся. Выделяют три вида технологий, применяемых при дистанционном обучении:

- Первая технология – это обучение на основе бумажных и аудионосителей (учебно-методические пособия, кассеты, учебники). Со студентом работает преподаватель, который проверяет выполнение отсылаемых по почте заданий, отвечает на вопросы студентов по телефону или электронной почте, проводит консультацию в специальных учебных центрах.

- Вторая технология – телевизионно-спутниковая. Она очень дорогая и пока мало используемая.

- Третья технология – интернет-обучение, или сетевая технология.

Лучше всего в процессе дистанционного обучения использовать все вышеназванные технологии в разных пропорциях.

Дистанционное образование удобно тем, что позволяет:

- учиться в соответствии со своим темпом, личностными особенностями и образовательными потребностями;

- не ограничивать себя в выборе учебного заведения и образовательных возможностей, вне зависимости от своего места нахождения;

- использовать современные технологии обучения, то есть, параллельно осваивать навыки, которые потом пригодятся в работе;
- самостоятельно планировать время и расписание занятий, а также список изучаемых предметов;
- создавать для себя комфортную обстановку для продуктивного обучения.

Однако получение базового образования дистанционно нежелательно. Если это первое образование, лучше пройти полную программу по очной форме обучения. К дистанционному обучению удобно обратиться при получении второго высшего образования или при прохождении дополнительных курсов повышения квалификации.

Среди недостатков дистанционного обучения можно выделить:

-отсутствие личного общения между преподавателем и обучаемым (происходит менее эффективная, безличностная передача знаний), а также между коллегами-студентами для обмена опытом;

- необходимость наличия у обучающегося сильной мотивации обучения;

- умения учиться самостоятельно, без постоянной поддержки и поощрения преподавателя;

- отсутствие возможности немедленного практического применения полученных знаний с последующим обсуждением возникающих вопросов с преподавателем и разъяснением ситуации на конкретных примерах;

- учащиеся не всегда могут обеспечить себя достаточным техническим оснащением: иметь компьютер, постоянный выход в Интернет и т.п.

Современная форма обучения предъявляет определенно-новые требования к дисциплинированности, силе воли и организаторскому таланту обучающегося, поскольку приходится все больше самостоятельно планировать и организовывать учебный процесс, вырабатывать определенный ритм для изучения курсов и самоконтроля качества подготовки.

Очень актуальным сейчас является то, что основные аспекты дистанционного обучения можно эффективно использовать при очной и заочной форме обучения.

На наш взгляд, можно выделить следующие наиболее важные задачи, решение которых позволило бы улучшить качество обучения:

1 – методические, т.е. структуризация специальности, дисциплин и учебных материалов с учетом увеличения самостоятельности проработки информации;

2 – мотивационные, т.е. повышение обучаемости студентов в новых условиях с помощью современных технологий индивидуальной работы;

3 – организационно-управленческие, т.е. когда решаются вопросы на уровне менеджмента университета и самоорганизации учебного

процесса.

Как показали исследования проблем обучения, если учиться медленно, не сосредоточенно, то очень быстро у обучающихся возникают сложности. Чтобы избежать этого, необходимы указания по организации и технике учебы и научной работы в специально разработанном методическом пособии, так называемом, «Вводном курсе», который должен стать, своего рода, инструктором и помощником в процессе обучения. В первую очередь, это пособие должно структурировать изучение специальности и включать в себя цели (стратегические, тактические, оперативные), задачи, перечень и аннотации изучаемых дисциплин специальности, резюме авторов рабочих программ, характеристику научно-практической деятельности базовых кафедр специальности. Во-вторых, подобные «Вводные курсы» помогут сделать, своего рода, рекламу специальностям, программам повышения квалификации, учебным курсам университета.

В «Вводном курсе» необходимо уделить внимание основным особенностям технологии самостоятельного обучения. Например, для техники учебы можно предложить методику, применение которой будет способствовать рациональному планированию времени учебы и усвоению знаний. Из этой методики можно сформулировать конкретные указания по самостоятельной дистанционной учебе, которые студенты смогут применять в индивидуальной ситуации. Выделим основные направления этого процесса:

- постановка целей учебы;
- определение временных рамок учебного процесса;
- распределение учебного времени;
- обеспечение учебной обстановки (осознанная организация учебной обстановки может помочь повлиять на мотивацию учебы и способность концентрации внимания);
- особенности дидактической структуры учебных материалов;
- недостаточное применение психологии обучения (важно перенести учебный материал из ультракороткой памяти в долговременную память и там его хранить);
- решение проблемы понимания учебных курсов.

Однако, знать, как учиться, еще не означает успешно применять это знание. Механическое перенесение «техники» нецелесообразно, поскольку при этом не учитывается ряд факторов, таких как ошибочная мотивация, недостаточное знакомство с данной областью знаний, недостаточная легкость восприятия содержания или излишняя требовательность, ошибочные тренировки, значительные нарушения в работе. Понимание и применение данных подходов позволит учащимся повысить эффективность самостоятельного учебного процесса.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Лісняк А.А., Тохтамиш Т.О.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій в ХХІ ст. сприяв актуалізації проблеми модернізації системи освіти. В Україні така модернізація знайшла своє вираження в Концепції розвитку дистанційної освіти [1], яка завдяки такому явищу, як Інтернет, охоплює широкі верстви суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку.

Державною національною програмою "Освіта. Україна ХХІ століття" [2] передбачено забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації.

Технології дистанційного навчання можуть використовуватись не тільки в дистанційній освіті, а й в інших формах навчання: очній, заочній, експерименті; зокрема, в окремих дисциплінах або в блоках дисциплін, що призначені для підвищення освітнього рівня чи кваліфікації окремих осіб та (або) груп слухачів. Саме тому, першим кроком на шляху розбудови ефективної системи дистанційного навчання є вивчення досвіду провідних університетів світу.

Серед країн, що входять до складу Європейського Союзу найстарішою системою дистанційної освіти є Британська. Однак серед державних (національних) університетів країн ЄС, найбільш розвинутими є системи дистанційного навчання Німеччини, Франції та Іспанії.

Відкритий університет Великої Британії [3] заснований в 1969 р. як незалежний навчальний заклад для надання "другої" можливості здобути або продовжити свою освіту дорослим людям, які працюють. Університет пропонує 3 види навчання: на ступінь бакалавра, післядипломне й продовжене. Навчальний процес в основному побудований як на використанні друкованих матеріалів, так і на використанні аудіо-, відеозасобів тощо; студенти мають можливість одержати консультації в 250 навчальних центрах, розташованих у багатьох містах країни й світу.

Проблема фінансування дистанційної освіти є значущою в її організації та функціонуванні, і кожна країна має свій власний досвід у її вирішенні. Так, наприклад, у Великій Британії відсоток плати студентів за навчання дорівнює 15% загального фонду, а внесок уряду становить 85%. Відкритий університет Великої Британії зарекомендував себе як світовий лідер нетрадиційної освіти. За зразком Відкритого університету Великобританії навчальні заклади аналогічного типу були створені в Канаді, Австрії, Іспанії, Пакистані, Нідерландах, Туреччині, Індії, Ізраїлі тощо.

Національний університет дистанційної освіти Іспанії [4] заснований Парламентом в 1972 р. з метою надання вищої освіти всім тим, хто з різних причин не може навчатися за програмами традиційних університетів. Університет розташований у Мадриді, має багато навчальних центрів у різних районах країни й пропонує курси навчання на рівні бакалаврату, магістратури й продовженої освіти. Як навчальний матеріал використовуються спеціально підготовлені друковані видання, які доповнюються аудіо- і відеокасетими, технологією комп'ютерного навчання, телевізійних лекцій і телетекстом. Для підтримки постійного діалогу зі студентами використовуються очні зустрічі для обговорення навчального матеріалу в 50 навчальних центрах і телефонні співбесіди. Щодо фінансування дистанційної освіти, в Іспанії внесок міністерства освіти дорівнює 46% фінансування; студенти сплачують 47%, а кошти від продажу книжок становлять близько 7% загального фонду.

Дистанційна освіта в Німеччині має свої особливості. Вона розпочиналася з дистанційної підготовки фахівців з вищою професійною освітою, яка централізовано планувалася. Для підвищення кількості людей з вищою освітою 1967 р. було створено Німецький інститут дистанційного навчання (одним з його співзасновників виступив Університет м. Тюбінген), який існував до 2001 р.

На сьогодні єдиним державним університетом в Німеччині, який пропонує широкий спектр різних програм дистанційної/заочної освіти, є Університет заочного навчання в м.Хагені. Він пропонує програми для першого та другого циклів навчання (бакалаврські, магістерські), які є справжньою альтернативою очній освіті.

На сьогодні в Німеччині всіма ВНЗ пропонується 371 програма у формі заочного/дистанційного навчання, з них 76 програм пропонується державними університетами або іншими державними ВНЗ, які мають право приймати захист кандидатських і докторських дисертацій (тобто ВНЗ, прирівняними до університетів). Більшість з 76 програм - магістерські (59 програм), лише 10 бакалаврських (з них 9 пропонує Університет заочного навчання в м.Хагені та 1 - Технічний університет в м. Дрезден).

Національний центр дистанційного навчання (CNED) у Франції [5] заснований у 1939 р. Він надає освітні послуги мешканцям Франції та франкомовних країн. У 1995 році дистанційне навчання набуло статусу національного проекту, з 1996 року функціонує відкрита освітня платформа «Електронний кампус», в каталозі якої 3 000 програм, 265 000 осіб з 200 країн проходять навчання.

В рамках національної політики розвитку інформаційних та комунікаційних технологій в освіті за фінансування Міністерства національної освіти та Міністерства вищої освіти та досліджень у 2003-2005 рр. створені Тематичні Електронні Університети (UNT) [6] – це асоціації, які об'єднують університети, вищі школи, дослідницькі заклади

та інколи приватних партнерів, кожен з цих учасників може одночасно бути членом одного або кількох UNT.

Діяльність UNT спрямована на каталогізацію існуючих ресурсів, створення та поширення нових ресурсів, сприяння вдосконаленню педагогічної практики та впровадженню нових інформаційних технологій в навчальні процеси, сприяння успішності студентів шляхом надання в розпорядження їх та їхніх викладачів сучасних електронних навчальних інструментів та ресурсів, поширення на міжнародному рівні інформації про ресурси французьких навчальних закладів з метою розповсюдження французької вищої освіти. Навчатися можна повністю дистанційно або за змішаною системою, тобто періодично брати участь в роботі навчальних груп.

В цілому, конкурентоспроможність державних університетів ЄС, які займаються виключно дистанційним навчанням, має низку переваг:

- значне фінансування як на рівні держави, так і на рівні ЄС;
- наявність різноманітних курсів для тренінгів, для отримання ступеня бакалавра та магістра, а також в більшості випадків й кандидата наук (PhD);

- наявність вибору при навчанні. Студенти мають право припинити навчання та отримати сертифікати про проходження курсів. Це дає у майбутньому можливість бути зарахованим знову в цей або інший університет без необхідності перескладання вивчених курсів як в університеті дистанційного навчання, так і в класичному навчальному закладі;

- студенти мають проміжок часу, упродовж якого вони самостійно вибирають термін навчання та дату іспиту (загалом від 10 до 14 місяців);

- наявність розгалуженої системи регіональних центрів по всій країні, а також за її межами;

- зазначені університеті надають можливість навчатись особам з особливими потребами та навіть особам, які знаходяться у місцях позбавлення волі;

- за домовленістю проводять навчання у компаніях.

Аналіз вітчизняного досвіду організації та розвитку дистанційного навчання дозволяє зробити наступні узагальнення:

- більшість вітчизняних ВНЗ використовують для організації та технічного забезпечення дистанційного навчання відкриту освітню платформу Moodle;

- на бакалаврському та магістерському рівнях дистанційне навчання побудовано на основі поєднання очної та заочно-дистанційної форми, що реалізовано у двох варіантах: перший передбачає присутність студентів в аудиторії на початку семестру (для ознайомлення з організацією навчання та структури курсів) та наприкінці семестру (для очного складання іспитів) та дистанційного навчання протягом семестру; другий варіант передбачає дистанційне навчання

протягом семестру та очну присутність студентів лише на іспитах;

– для бізнес-освіти на короткострокових сертифікаційних програмах та програмах підвищення кваліфікації передбачено виключне дистанційне навчання із запровадженням фінального тестування у дистанційній формі;

– структурно навчальні курси побудовано у вигляді модульної системи та містять наступні елементи: теоретичний матеріал (тексти лекцій), практичні завдання (задачі, запитання, тести для самоперевірки) та завдання для перевірки знань (тести, віртуальні лабораторні та курсові роботи тощо);

– використовуються такі технології навчання: голосові (аудіо), відео (відеолекції, відеоконференції), електронні (електронна пошта, скайп, чати тощо).

Зважаючи на все вищевикладене, можна зробити висновок, що дистанційне навчання в Україні вимагає подальшого розвитку, враховуючи зарубіжний досвід, оскільки воно покликане сприяти вирішенню таких соціально-значимих задач, як: підвищення рівня освіченості суспільства і якості освіти; реалізація потреб населення в освітніх послугах; задоволення потреб країни у якісно підготовлених спеціалістах; підвищення соціальної і професійної мобільності населення, його підприємницької і соціальної активності, рівня самосвідомості, розширення світогляду; збереження і примноження знань, кадрового і матеріального потенціалів, що були накопичені вітчизняною вищою школою; розвиток єдиного освітнього простору в рамках України, всього світового співтовариства, що має за мету забезпечення можливості отримання освіти в будь-якій точці освітнього простору.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України 20 грудня 2000 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про Державну національну програму «Освіта. Україна XXI століття» (затверджено Постановою від 3 листопада 1993 р. № 896) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.

3. Distance learning courses and adult education – the open university. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.open.ac.uk>.

4. Universidad nacional de education a distancia. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://portal.uned.es>.

5. Formation tout au long de la vie – CNED. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.cned.fr>.

6. UNT-Usinage nouvelles technologies – horlogerie, medical, lunetterie. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.unt.fr>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"

Петриківа О.С.

В сучасному освітньому просторі все більше набуває актуальності поняття "людської конкурентоспроможності". Саме людський капітал стає основою будівництва майбутнього будь-якого суспільства, розкриття людського потенціалу дає можливість накопичувати національне багатство країни. І тому назріла необхідність модернізувати методи та технології надання освітніх послуг. Однією з сучасних форм надання освітніх послуг є дистанційна освіта, яка набула позитивного закордонного досвіду та набирає темпів і в Україні. Зараз зрозуміло, що дистанційна освіта – це можливість не тільки тих, хто навчається, але й тих, хто навчає (у тому числі держави).

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, затвердженої Постановою МОН України від 20 грудня 2000р. дистанційна освіта - це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій дистанційного навчання.

Впровадження навчальними закладами України дистанційного навчання дозволяє перш за все нашій молоді користуватися попитом роботодавців, які стають більш перебірливими та вимагають високих стандартів від здобувачів робочих місць. Крім того, сучасність дуже часто потребує не тільки базової освіти, але й додаткових знань та навичок (це стосується, насамперед, спеціальних знань іноземних мов, тобто термінології за напрямом роботи, оволодіння і т.і.). Одночасно можна опанувати не тільки базову спеціальність, але оволодіти суміжною спеціальністю. Безперечними перевагами дистанційного навчання є більш висока ефективність професійної підготовки в порівнянні з вечірньою та заочними формами навчання при більш низькій вартості освітніх послуг, скорочення термінів навчання, можливості паралельного навчання в українському і зарубіжному вузах, - незалежність студента від географічного розташування вузу.

Між тим існують проблеми у впровадженні сучасних замість традиційних форм навчання. Потрібно вийти на зовсім інший рівень співпраці викладача та студента. А для цього ще потрібно удосконалити методичне забезпечення, яке повинно враховувати індивідуальний підхід до "дистанційних" студентів (це і вік, і різний рівень базової підготовки і т.і.). Крім того, особливу увагу слід приділити сучасності програмних продуктів, які є основою для роботи на відстані.

Технологія дистанційного навчання посилює роль методів активного пізнання. Реалізацію технології дистанційного навчання можна

забезпечити шляхом розробки моделі використання віртуально-навчальних середовищ [1].

Впровадження у навчальний процес віртуально-навчальних середовищ і надання студентам та викладачам необхідних методичних рекомендацій щодо використання віртуально-навчальних середовищ у фаховій підготовці забезпечить просування за критеріями та рівнями якості застосування технології дистанційного навчання у фаховій підготовці фахівців з фінансів і кредиту та надасть змогу підвищити якість фахової підготовки.

Таким чином, на сьогоднішній день, виникає потреба розробки і запровадження у навчальний процес програм дистанційного навчання, що відповідають кращим світовим зразкам і забезпечують підготовку фахівців на високому професійному рівні.

Література:

1. Глазунова О. Т., Морзе Н. В. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ime.eduua.net/em6/content/08mnvshi.htm>

2. Драч О. О. Вища жіноча освіта: російська і світова практика другої половини XXI ст. // http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu_ist/2008_31/.

3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Постановою МОН України від 20 грудня 2000р. <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сігаєва Т. Є.

Стан розвитку дистанційної освіти в Україні на сьогоднішній день не відповідає вимогам до інформаційного суспільства, що прагне інтегруватись у європейську і світову спільноту.

Україна відстає від розвинутих країн в застосуванні технологій дистанційного навчання при підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації фахівців різних галузей і рівнів. Україна має місце суттєве відставання телекомунікаційних мереж передачі даних, які відзначаються недостатньою пропускною здатністю, надійністю зв'язку та його низькою якістю. В країні відсутня нормативно-правова база, яка б регламентувала і забезпечувала діяльність навчальних закладів у напрямку впровадження дистанційної освіти як рівноцінної форми навчання з очною, заочною та екстернатом. Незважаючи на зазначені проблеми, кількість студентів та слухачів, що здатні і бажають навчатись за

дистанційними технологіями, вже зараз досить велика і зростає дуже швидко. Певні кроки у розвитку та впровадженні дистанційних технологій у навчальний процес зроблені у багатьох навчальних закладах, організаціях та установах України, де накопичені науково-методичний, кадровий та виробничий потенціал, інформаційні ресурси та технології, існує телекомунікаційна інфраструктура. Переважна більшість навчальних закладів, організацій та установ, які використовують або намагаються використовувати технології дистанційного навчання, потребують об'єднання їх зусиль та зусиль державних інституцій щодо: прискорення цього процесу; координації дій, нормативно-правової захищеності; надання дистанційній освіті статусу рівноцінної з очною, заочною, екстернатом форми навчання; зменшення інтелектуальних, матеріальних та фінансових витрат на впровадження і розвиток дистанційної освіти.

Будь-яка модель дистанційного навчання повинна передбачати гнучке поєднання самостійної пізнавальної діяльності учнів з різними джерелами інформації, навчальними матеріалами, спеціально розробленими за даним курсом, оперативну і систематичну взаємодію з провідним викладачем курсу, консультантами, координаторами, групову роботу за типом навчання в співробітництві з учасниками даного курсу, використовуючи все різноманіття проблемних, дослідницьких, пошукових методів в ході роботи над відповідними модулями курсу, передбачати спільні телекомунікаційні проекти учасників курсу із зарубіжними партнерами (міжнародні проекти), організовуючи обговорення, презентації груп та індивідуальні презентації проміжних і підсумкових результатів в ході електронних телеконференцій, обмінюючись думками, інформацією з учасниками курсу, а також при необхідності з будь-якими іншими партнерами, в тому числі і зарубіжними через систему Internet. Контроль успішності подібного навчання повинен бути оперативним і передбачатися при розробці відповідних навчальних матеріалів і підсумковий з боку ведучого викладача і консультантів-координаторів у вигляді тестів, рефератів, презентацій, творчих робіт. Для цієї технології характерна висока якість підготовки фахівця та велика пізнавальна мотивація, що створюється мережею Інтернет [4,5].

Саме посиленою мотивацією дистанційне навчання відрізняється від денного та заочного навчання і з цим пов'язаний якісний стрибок. Програмні засоби навчального призначення дозволяють: індивідуалізувати та диференціювати процес навчання; здійснювати контроль із діагностикою помилок та зворотним зв'язком; здійснювати самоконтроль і самокорекцію навчальної діяльності; візуалізувати навчальну інформацію; – моделювати та імітувати досліджувані процеси або явища; проводити лабораторні роботи в умовах імітації на комп'ютері реальних дослідів або експериментів; формувати уміння студента приймати оптимальні рішення в різноманітних ситуаціях; розвивати певний вид мислення; підсилити мотивацію до навчання;

формувати культуру пізнавальної діяльності та ін.

У теперішній час в дистанційному навчанні можуть знайти застосування електронні підручники як такі, що найбільш повно відповідають вимогам ефективного проведення навчальних занять.

Література:

1. Полат, Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования [Текст]: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркин М.Ю. – Изд. 2-е, стер. – М. : Академия, 2008.

2. Наказ МОН України від 21.01.2004 № 40 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання».

3. Суровцев, И.С. Управление качеством образования в вузе - интегрально- дифференциальный подход / Суровцев И.С., Баркалов С.А., Белоусов В.Е. // Научный вестник ВГАСУ. Серия: Управление строительством. - Вып. 2. – 2006. - С. 15 - 19

4. Управление инновационными проектами и программами на основе системы знаний Р2М: Монография // Ярошенко Ф.А., Бушуев С.Д., Танака Х. - К. : «Саммит-Книга», 2012. – 272 с.

5. Креативные технологии управления проектами и программами : Монография [Бушуев С.Д., Бушуева Н.С., Бабаев И.А. и др.] – К. : «Саммит-Книга», 2010. – 768 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Сокол С.В.

Вивчення профільюючих дисциплін в технічних вузах є одним з найважливіх елементів підготовки висококваліфікованих фахівців, воно сприяє розвитку пошуково-творчого мислення, інтелектуальних здібностей, підвищенню загальнонаукового рівня і виробленню навиків дослідження прикладних питань в галузі майбутнього фаху.

Як зробити так, щоб теоретичні знання, одержані іноземним студентом, не існували самі по собі, а максимально повно використовувалися їм в його практичній діяльності? Якщо до недавнього часу ця мета відносно успішно досягалася засобами традиційної дидактики, то зараз її реалізація стає з кожним роком все складнішою. Система освіти, підійшла до такого рубежу, коли кількість інформації стала настільки величезною, що вона не може бути засвоєною за відносно короткий термін навчання (особливо в технічному вузі).

Сучасні методи навчання, що орієнтують викладача на формування в студентів самостійності й ініціативи в розвитку пізнавальних умінь, стають все більш актуальними. Особлива увага, при організації навчального процесу, повинна приділятися створенню умов, у яких відбудеться розвиток індивідуального стилю мислення майбутнього фахівця, що є першочерговим завданням навчання, що розвиває. Ознакою індивідуального стилю мислення є наявність стійкої системи прийомів і способів діяльності, що обумовлені особистими якостями.

В якості основи для доповнення навчального процесу у вищій технічній школі автор пропонує наступні методи дистанційного інтенсивного формування і продуктивного засвоювання загальних теоретичних знань:

- підвищення системності в процесі навчання;
- інтенсифікація процесу формування системи знань та особистості студентів;
- активізація і організація діяльності студентів в умовах самостійної та дистанційної підготовки студентів.

Дослідження психологів, представників конкретних методик переконують, що найважливішою умовою успішного підвищення якості навчального процесу у вузі є цілеспрямований і спеціально організований розвиток пізнавальної діяльності і самостійності студентів. Способи організації і здійснення навчальної діяльності на практичних та дистанційних заняттях впливають на кінцеві результати навчання, ступінь розвитку мислення, здатність до творчої роботи. В існуючому практикумі навчання на практичних заняттях та під час дистанційної підготовки студентів використовуються, як правило, дві методики: рішення завдань за зразком і по інструкції (алгоритму). Однак використання тільки алгоритмів рішення завдань грозить студентам тим, що вони можуть засвоїти тільки шаблонні прийоми [2].

Для вдосконалення організації практичної та дистанційної підготовки іноземних студентів, на погляд автора, повинні виконуватися наступні вимоги:

- завдання з практичної та дистанційної підготовки для студентів повинні бути диференційовані, тому що початковий рівень знань, умінь та навичок, теоретична готовність до виконання різних видів робіт, а також досвід самостійної діяльності у студентів різний;
- завдання з практичної та дистанційної підготовки повинні враховувати досягнутий рівень умінь та навичок;
- завдання з практичної та дистанційної підготовки повинні містити своє відображення основної ідеї розвиваючого індивідуальності навчання.

Розвитку індивідуального творчого мислення в процесі практичної та дистанційної підготовки сприяють самоорганізація, саморегуляція і самоконтроль у навчальній діяльності. Перераховані якості не уроджені, їх потрібно довго, завзято і цілеспрямовано формувати в процесі

навчання для того, щоб студенти змогли самостійно вибрати засоби, необхідні для досягнення мети, усвідомлювати причинно-слідчі зв'язки в навчальній діяльності, вносити виправлення в свою навчальну діяльність. Чим раніше студенти почнуть виробляти в собі ці важливі для навчання і подальшої роботи якості, тим краще вони будуть підготовлені до самостійної професійної діяльності. Починати розвивати ці якості потрібно на першому курсі, шляхом вирішення завдань для практичної та самостійної підготовки під керівництвом і контролем викладача.

До першого типу завдань можна віднести репродуктивні завдання, під час рішення яких у процесі практичної та дистанційної підготовки пізнавальна діяльність студентів проходить у формі простого відтворення знань: студенти згадують або знаходять у підручнику (конспекті) необхідну формулу (рівняння, закон, визначення та інше), яка відображає суть явища, встановлює тлумачення та виконує обчислення. Завдання цього типу створюють для студентів передумови для пізнання, осмислення і запам'ятання тих чи інших положень вивчаемого явища, закону, теорії; сприяють накопиченню опорних знань, окремих фактів та засобів діяльності.

До другого типу завдань, належать завдання, рішення яких може бути організовано згідно відомих зразків або у вигляді зумовленої, заздалегідь відомої послідовності дій (алгоритму). Рівень пізнавальної самостійності в діяльності студентів під час виконання цих завдань виявляється в підведенні нового факту явища, зразка або засобу діяльності під уже відомими. Сприяючи накопиченню у студентів опорних знань, умінь та навичок, їх міцному засвоєнню, ці роботи створюють необхідні умови для переходу до виконання завдань більш високого рівня самостійності.

Для рішення реконструктивно-варіативних завдань третього типу студент повинен не тільки добре знати закони, формули, визначення та інші базові елементи предмету, що викладається, але й вміти реконструювати, перетворювати та застосовувати до нових ситуацій тощо. Ці завдання націлені на вироблення у студента вмінь та навичок комбінувати та перетворювати нові і традиційні засоби діяльності для рішення нових та традиційних проблем, використовуючи при цьому різні варіації та підходи. Все це сприяє формуванню у студентів таких рис, які є основою пошуково-творчої діяльності майбутнього фахівця. Виконуючи завдання цього типу, студенти вчаться перебудовувати та комбінувати раніш відомі знання і вміння для виконання нового завдання, аналізувати різні шляхи його виконання і обрати найбільш раціональні.

До частково-пошукових завдань (евристичні) четвертого типу відносяться завдання, у яких бракує або зайві початкові дані, такі, у яких не повністю визначені початкові умови, а також такі, які припускають різні варіації та вимагають доробки. Студент сам доповнює, знаходить (відшукує) ті дані, яких бракує, остаточно формує умови завдання і накреслює шляхи його рішення. Сутність цих завдань полягає в тому, що

викладач або дає план-програму рішення проблеми, або коректує рух студента до її рішення, або будує аналогічну проблему з більш малим полем пошуку, або поділяє проблему на декілька підпроблем, які у сукупності дають рішення основної проблеми і таким чином, студент розв'язує завдання.

Відомо, що однією з найважливіших передумов дистанційної роботи студентів є чітко налагоджений контроль за її виконанням. Він сприяє поглибленому вивченню предмета, створює широкі можливості використання зворотного зв'язку для подальшого вдосконалення організації цієї роботи і методики викладання любого предмету.

Від викладача потрібна достатня компетентність викладання матеріалу тому, що першокурсникам важко буде зрозуміти зв'язки та висновки. Необхідно на лекції давати найбільш головне, найбільш складне, систематизоване, залишаючи другорядне для дистанційної роботи студента.

Дистанційна та практична навчальна праця студента - це сфера його особистої саморегуляції. Влаштована і керована викладачем, така праця є основою всього навчального процесу. Якість праці студентів в більшості випадків визначається можливостями скорішого і більш якісного виконання тих завдань, які поставлені перед студентом. Тому на кафедрі повинні бути достатній аудиторний фонд, необхідне обладнання, навчальна література (посібники, підручники, інструкції тощо), технологічні засоби дистанційного навчання, до складу яких входять і навчальне телебачення, і обчислювальна техніка, за допомогою якої студенти обробляють експериментальні дані при проведенні практикумів та дистанційних занять тощо.

Література:

1. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - М.: Политиздат, 1977.

2. Фридман Л.М. Педагогический опыт глазами психолога: Книга для учителя. - М.: Просвещение, 1987.

3. Эфрос Т.И. Організація і методика проведення практичних занять у технічному вузі // Донецький національний технічний університет.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСИ І КРЕДИТ»: ПОТЕНЦІАЛ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Солодовнік О.О.

Стрімка динаміка сучасного життя актуалізувала проблему підготовки людини до сучасної життєдіяльності в нових умовах генерації й передачі знань. Прискорення темпів оновлення темпів професійних

знань змусили освітян, науковців і державних діячів шукати нові концептуальні підходи до модернізації освітніх систем. Як наслідок, у багатьох країнах світу одним із векторів розвитку освіти було обрано впровадження дистанційної форми навчання. Така орієнтація політики модернізації освітніх систем набула широкої підтримки серед фінансистів-практиків, які через перманентне підвищення кваліфікаційних вимог і посилення конкуренції на ринку праці дедалі більше відчують потребу в оновленні фахових знань і набуття навичок у користуванні інформаційними технологіями «без відриву від виробництва».

Фінансовий сектор економіки України посідає перше місце серед інших видів економічної діяльності за часткою працівників з вищою освітою - за даними Державної служби статистики України протягом останніх п'яти років цей показник коливався в межах 88%. Інтенсивна лібералізація та дерегуляція фінансової сфери, широке та швидке розповсюдження інформаційних технологій і революційний за своїм змістом стрибок у галузі міжнародних комунікацій забезпечили протягом останніх кількох десятиліть значне зростання інноваційної активності у цій сфері, внаслідок чого значно зросли вимоги до кваліфікації фінансистів. Сьогодні компетентні фахівці-фінансисти не тільки мають професійні знання, уміння та навички, але й здатні приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співробітництва, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності. Як правило, це люди, мотивовані на особистий розвиток і зростання, які мають значний практичний досвід і добре володіють комп'ютером. З огляду на зазначене, для вітчизняних ВНЗ відкриваються нові можливості у забезпеченні підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців в галузі фінансів на основі поліваріативності схем організації та змісту навчання, впровадження кращих освітніх практик дистанційної освіти.

Формування системи дистанційної освіти в Україні було започатковано у 2000 р. затвердженням «Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні». Окремі аспекти діяльності закладів освіти у цій сфері знайшли своє відображення в Законах України «Про вищу освіту» і «Про національну програму інформатизації», Положенні про державний вищий навчальний заклад, Програмі розвитку системи дистанційної освіти, Державній програмі «Інформаційні і комунікаційні технології в освіті і науці», Наказах МОН України «Про створення Українського центру дистанційної освіти» та «Про створення Координаційної ради з розвитку системи дистанційного навчання при Міністерстві освіти і науки», Положенні про дистанційну освіту, Ліцензійних умовах надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання та ін. Незважаючи на те, що освіта є сферою, яка найважче піддається модернізації та реформуванню, вже близько 100 українських ВНЗ у своїй практиці використовують

платформи електронного навчання (у тому числі дистанційного). Отже, в Україні створено відповідне інституційне забезпечення дистанційної освіти, а також накопичено певний досвід її впровадження у практичну діяльність ВНЗ.

Разом із тим, вітчизняні ВНЗ відносяться до дистанційної форми навчання при підготовці фахівців в галузі фінансів без особливого ентузіазму: з 277 ВНЗ III-IV рівнів акредитації таку можливість отримати освіту за спеціальністю «фінанси і кредит» пропонують лише 6 ВНЗ, зокрема, ДВНЗ «Київський національний економічний Університет ім. В. Гетьмана», НТУУ «КПІ», Львівський національний університет «Львівська політехніка», Київський національний університет технологій та дизайну, Сумський державний університет, Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. Окремі дистанційні курси пропонують Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара (курси «Фінансовий менеджмент у банку», «Фінансовий ринок», «Гроші та кредит») та Українсько-американський гуманітарний інститут «Вісконський Міжнародний університет в Україні» (курс «Фінанси»). Оскільки можливість здобуття вищої освіти онлайн при підвищенні кваліфікації фінансистів-практиків дозволяє не обмежувати їх у виборі навчального закладу та освітніх можливостей, тому за умов відсутності відповідної пропозиції з боку вітчизняних ВНЗ вони дедалі частіше звертаються до іноземних закладів освіти, а українська освіта в цілому втрачає свої конкурентні позиції на світовому ринку освіти.

Отже, розвиток дистанційної освіти є вимогою сучасного життя, на яке суттєво впливають новітні інформаційно-комунікаційні технології. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що потенціал розвитку дистанційної освіти в галузі фінансів є високим, але в Україні він використовується не повною мірою. Через це вітчизняні ВНЗ втрачають свої позиції як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках освіти. Крім того, повільне впровадження дистанційної освіти за спеціальністю «фінанси і кредит» гальмує модернізацію освітньої та фінансової систем держави. Враховуючи зазначене, можна констатувати, що в Україні існує об'єктивна необхідність активізації діяльності щодо впровадження дистанційної форми навчання при підготовці й перепідготовці фахівців фінансової сфери, але це потребує вирішення таких першочергових завдань: підготовка навчальних закладів до таких змін і формування креативного середовища викладачів; перепідготовка професорсько-викладацького складу і його підтримка з питань розробки учбово-методичних матеріалів для дистанційного навчання, психологічних особливостей студентів різних вікових груп і професійного статусу; перегляд норм оплати праці педагогів, які забезпечують зворотній зв'язок зі студентами у зручний для них (студентів) час; забезпечення відповідності освіти міжнародним стандартам якості.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ СЬОГОДНІ

Телишевська Л. І., Птащенко О. В.

Наше суспільство сьогодні перебуває у стані постійної трансформації. Це явище стосується не тільки економічних або політичних процесів, а й процесів пов'язаних з освітою та наукою.

Все не один рік у європейському суспільстві, а саме у науково-педагогічній спільності постає питання дистанціювання навчання, підвищення мобільності студентів та глобалізації наукової спільноти.

Досліджуючи структуру системи освіти України та видів діяльності, що здійснюються в ній, науковці зазначають, що інформатизація системи освіти, має базуватися на створенні типових засобів і систем інформатизації [1]. При цьому, слід звернути увагу, що максимальна ефективність буде досягнута лише при інформатизації системи освіти в цілому.

Отже, за останні п'ять років розвиток інформаційних технологій в світі та в Україні зокрема, визначив першочерговість питання про модернізацію системи освіти. Суть якої найбільш відображена в концепції дистанційної освіти, яка, завдяки такому глобальному явищу як Інтернет, сьогодні охоплює широкий суспільний загал та стає найважливішим фактором його розвитку. Особливого значення така модернізація системи освіти набуває для вищих навчальних закладів України у теперішні часи перетворень.

На теперішній час у межах інформатизації освіти зроблено наступні кроки:

- створена єдина інформаційна база, яка містить у собі відомості про студентів, викладачів, окремі статті діяльності ВНЗ;

- створені системи дистанційного навчання за подвійними дипломами на освітніх ступенях бакалавр та магістр;

- у навчальних планах збільшена інформаційна складова навчання за фахом (тобто підвищена комп'ютерна підготовка);

- спрощена подача документів у вступній компанії за рахунок подачі анкет онлайн.

Перелічені вище позиції дають змогу зробити висновок про те, що сьогодні особлива увага приділяється інформатизації освітніх процесів, при чому ці досягнення були зроблені за останні чотири роки.

Згідно з деякими дослідженнями, що представлено на офіційному сайті <http://www.osvita.org.ua> [2], в Україні близько 30% навчальних закладів заявили про те, що вже мають або планують організувати навчання в режимі дистанційної освіти.

Слід зазначити, що у офіційних джерелах дистанційна освіта подається, як «дистанційна освіта - це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа. Така форма навчання

дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання» [2].

Система дистанційної освіти має ряд переваг і значно розширює коло потенційних студентів. Одержати освіту дистанційно має можливість молодь, яка не може поєднувати навчання з роботою або проживає у віддаленій від обласних центрів місцевості; військовослужбовці; домогосподарки; керівники; бізнесмени або студенти, що бажають паралельно одержати освіту. Дистанційна форма навчання підходить майже всім, тому що дає можливість гармонійно поєднувати навчання та повсякденне життя [2].

Організаційна структура системи дистанційної освіти України на даному етапі включає [2]: Раду з питань моніторингу розвитку дистанційної освіти при Кабінеті Міністрів України; координаційну Раду Міністерства освіти і науки України з питань дистанційної освіти; Український центр дистанційної освіти; регіональні центри дистанційної освіти у містах Харків, Львів, Одеса, Донецьк, Дніпропетровськ, Хмельницький; локальні центри дистанційної освіти; базові центри дистанційної освіти за напрямками фахової підготовки; науково методичні комісії за напрямками діяльності системи дистанційної освіти.

Таким чином, за останні чотири роки зроблено багато кроків до формування дистанційної освіти в Україні за європейськими стандартами. Підвищилась мобільність студентства та покращились інформаційні складові формування дистанційної освіти, в багатьох ВНЗ впроваджено персональні навчальні системи, що безпосередньо сприяють розвитку популяризації дистанційного навчання.

Література:

1. Телишевська Л.І., Птащенко О. В. Дистанційна освіти студентів-економістів: сучасний стан, проблеми, перспективи / Л.І. Телишевська, О.В. Птащенко // Дистанційна освіта студентів-економістів: сучасний стан, проблеми, перспективи // «Проблеми теорії та практики дистанційної освіти в Україні». Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції (18 вересня 2014р.).- Харків: Харків. нац. ун-т будів. та архіт., 2014. – 74 с. (С. 55-57)

2. Дистанційна освіта. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/>

КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Тітяєв В.В.

Можливість отримання масової і доступної освіти відкривається при реалізації дистанційної форми навчання. Дистанційне навчання

забезпечує максимальну особисту свободу і гнучкість при досягненні відповідної освітньої мети.

Дистанційне навчання - це сукупність освітніх технологій, спрямованих на організацію навчання шляхом взаємодії студента та викладача незалежно від місця їх знаходження та розподілу в часі на основі сучасних педагогічних та інформаційних технологій.

Основними дистанційними освітніми технологіями є:

- кейс-технологія;
- інтернет-технологія;
- телекомунікаційна технологія.

Ці технології застосовуються як окремо, так і в поєднанні основних видів технологій.

Навчальні можливості дистанційного навчання реалізуються автоматизованими навчальними системами. Автоматизовані навчальні системи забезпечують взаємопов'язану роботу різних підсистем, що входять до їх складу і працюють в режимі діалогу. Технічною основою автоматизованих навчальних систем є швидкодіючі ЕОМ, які забезпечують збереження і накопичення інформації, дозволяють отримати віддалений доступ до масивів інформації.

Функції комп'ютерної техніки в навчальному процесі різноманітні. Перша з функцій комп'ютерної техніки - комунікативна або функція передачі інформації. Друга - управлінська, що припускає підготовку студентів до виконання завдань і організацію їх виконання, отримання зворотного зв'язку в процесі сприйняття і засвоєння інформації і корекцію цих процесів. Третя - кумулятивна, тобто зберігання, документалізація і систематизація навчальної та навчально-методичної інформації. Четверта - науково-дослідна функція, пов'язана з перетворенням студентами інформації, одержуваної за допомогою комп'ютерної техніки для дослідницьких цілей.

У системі дистанційного навчання особливого значення набуває контроль знань. Індивідуалізація та об'єктивність оцінювання знань забезпечується застосуванням системи контролю за допомогою програми Skype. Ця програма дає можливість застосовувати такі форми контролю, які з максимальною технологічністю можуть забезпечити об'єктивність і повноту оцінки знань студентів.

Створені комп'ютерні тестові програми дозволяють зробити контроль максимально технологічним, розвантажити викладачів і реалізувати ідеї самоконтролю в умовах масового навчання.

Важливо зауважити, що сучасна комп'ютерна техніка не забезпечить необхідного ефекту, якщо вона буде використовуватися невміло, без необхідної методичної підготовки, з порушенням ергономічних і психолого-педагогічних вимог. Тому викладачі та студенти сьогодні повинні досконало володіти комп'ютерною технікою і методикою її використання.

Література:

1. Аверченко Л. К. Дистанционная педагогика в обучении взрослых // Философия образования. - 2011. - №6 (39). - С. 322-329.
2. Балашова Ю. В. Особенности личностного развития студентов при дневном и дистанционном обучении // Среднее профессиональное образование. - 2009. - №6. - С. 74-75.
3. Боброва И. И. Методика использования электронных учебно-методических комплексов как способ перехода к дистанционному обучению // Информатика и образование. - 2009. - №11. - С. 124-125.
4. Нгуен Тхи Донг. Дистанционное образование библиотечно-информационных специалистов // Научно-техническая информация. Сер. 1, Организация и методика информационной работы. – 2007. - №3. - С. 22-26.
5. Шевчук В. П. Методика дистанционного обучения // Информатика и образование. - 2007. - №12. - С. 118-119.

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ З СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Усенко О.В.

Екологічні проблеми мають глобальний характер, що пов'язане з трансграничним забрудненням, локальним погіршенням стану довкілля за рахунок руйнування екосистем і безконтрольного виснаження природних ресурсів інших регіонів, що призводить до подальшої деградації глобальної екосистеми та посилення небезпеки всієї планети. Для подолання екологічних кризових ситуацій від локальних до глобальних, збереження екосистем, природних ресурсів потребує нової системи знань, що охоплює проблеми природокористування, охорони довкілля, здоров'я людей, розвитку і використання екологічного моніторингу, моделювання екологічних процесів, екологічного аудиту підприємств та екологічного управління.

Метою підготовки студентів, що навчаються за спеціальністю «Екологія та охорона навколишнього середовища» є підготовка фахівців до регулювання техногенним навантаженням, використанням природоохоронних засобів та їх оптимізацією, контролю якості природного середовища, раціоналізації споживання, екологізації виробництва.

Одним з шляхів підвищення якості професійної підготовки фахівців, активізації навчально-пізнавальної і науково-дослідної діяльності студентів, розкриття їхнього творчого потенціалу, збільшення ролі самостійної та індивідуальної роботи є використання в навчальному

процесі технологій дистанційного навчання, в основу якого покладено поєднання традиційних і комп'ютерно орієнтованих форм, методів і засобів навчання.

Дистанційне навчання має великі перспективи для самостійної роботи та підготовки студентів заочної форми навчання, основними перевагами якого є: доступність з кожного робочого місця, в любий час та оперативно; студент має безмежний вибір інформації о курсах; подача матеріалів в у ритмі, що найбільш бажаний, и послідовності; багатократне використання одного і того ж матеріалу.

Основна проблема при впровадженні дистанційних технологій полягає в тому, що таке навчання вимагає високого ступеня самоорганізації та особистого контролю тих, хто навчається, і якщо цей ступень не досить високий, то навчальний матеріал може залишитись незасвоєним або неправильно зрозумілим, що вплине на якість навчання. Тому потрібна цілеспрямована робота з формування у студентів уміння самостійно навчатися і здобувати знання, бути комунікабельним і вміти працювати в команді.

Спеціалістами кафедри екології ХНАДУ було розроблено дистанційний курс «Основи екології» для студентів заочної форми навчання згідно технології розробки [1,2], який можна використовувати і для самостійної роботи студентів. Вихідними матеріалами для курсу були конспект лекцій, методичні вказівки до контрольної роботи, робоча програма та тестові завдання. Курс також має відеоматеріали про глобальні екологічні катастрофи. В процесі засвоєння курсу студент знайомиться з теоретичними матеріалом, відповідає на питання, вирішує практичні задачі, виконує тестові завдання і бере участь у дискусіях (форуми і чати). Оцінка і контроль навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою системою, основними критеріями якої є володіння термінологією і повнота відповіді на запитання.

Спілкування в курсі організовано наступним чином: тематичний форум – екологічні катастрофи, чат – види антропогенної діяльності і екологічні катастрофи, спілкування в малих групах – перспективи і екологічні проблеми розвитку автомобільного транспорту.

Практичні заняття – це розрахунки за індивідуальними завданнями економічного збитку від забруднення навколишнього середовища: визначення плати за викиди забруднюючих речовин в атмосферу, за складування твердих відходів, категорії небезпеки підприємства.

Дистанційний курс «Основи екології» було апробовано в учбовому процесі зі студентами заочної форми навчання. Більшість студентів виявила інтерес і активність в його засвоєнні.

Таким чином, цей досвід показує перспективність використання дистанційних курсів для інтенсифікації і активації процесу навчання студентів молодших курсів за спеціальністю «Екологія та охорона навколишнього середовища» і сприяння підвищенню мотивації щодо отримання якості отримання знань в цілому.

Література:

1. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г., Рибалко О.В., Богачков Ю.М. Технологія розробки дистанційного курсу: Навчальний посібник / За ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.

2. Мясникова Т.С., Мясников С.А. Системы дистанционного обучения Moodle. / Т.С. Мясникова, С.А.Мясников - Харьков: Издательство Шейниной Е.В., 2008. – 232 с.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Харламов М.І.

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується тим, що жодна сфера буття людини не може нормально функціонувати та розвиватися без своєчасного та повного забезпечення необхідною інформацією, вміння її швидко та якісно сприймати, зберігати, обробляти, використовувати та передавати. Інформація здійснює вплив на формування особистості, її світогляду, на вироблення стереотипів поведінки як окремих індивідів та малих соціальних груп, так і суспільства в цілому. Постійно зростаючі інформаційні потоки роблять процеси сприйняття, розуміння та оцінки інформації все більш складними. А для сучасного студентства, яке є однією з найбільших соціальних спільнот, що постійно перебувають в інформаційному просторі, культура сприйняття інформації є вельми важливою складовою. Перед сучасними дослідниками в ряді з іншими питаннями виникає питання дослідження рівня інформаційної культури сучасного студентства. У наш час виникла необхідність розробки поняття «інформаційна культура», дослідження інформаційної культури у сучасних представників вищих навчальних закладів України та можливість формування інформаційної культури у вченої молоді за допомогою дистанційної освіти.

За допомогою інформаційної культури студент активно засвоює соціально-історичну та культурну реальності, здобуває найкращі надбання людської цивілізації. Інформаційна культура може виступати як елемент соціальної реальності, як велика цінність та атрибут безпосереднього культурного буття. У сучасних умовах стрімко розширюється її комунікативна функція, що обумовлено необхідністю інтеграції загальнолюдського духовного досвіду. Накопичені в ході розвитку суспільства знання набувають характеру самостійного виду ресурсів – інформаційних ресурсів, покликаних забезпечувати економію та підвищувати ефективність використання практично всіх інших

суспільних ресурсів.

Інформаційна культура студентства та її індивідуалізований характер є невід'ємною складовою частиною загальної сучасної культури людства. Якщо студент володіє методами та засобами оперування інформацією, то це закладає фундамент успішної навчальної діяльності, реалізації молодою людиною своєї індивідуальності, самовираження та інтелектуального розвитку. Сучасне суспільство потребує досконаліших засобів комунікації, проте зміна форм спілкування та техніки комунікації повинна супроводжуватися переосмисленням самих цілей спілкування, зростанням інформаційної культури особи, що в подальшому має призвести до формування нового типу інформаційного світогляду.

Необхідність формування інформаційної культури в сучасному світі є доведеним фактом. Однак існує необхідність формування інформаційної культури у тих студентів, що не можуть безпосередньо, в ході прямого контакту з представниками професорсько-викладацьких складів ВНЗ отримувати необхідні знання, вміння та навички на базі вищих навчальних закладів нашої держави. Ми маємо на увазі контингент учнів, що за різних причин виявили бажання отримувати освіту дистанційно. Дистанційне навчання – це спосіб реалізації процесу навчання, заснований на використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, що дозволяють здійснювати навчання на відстані.

В чому ж переваги та недоліки дистанційної освіти при формуванні інформаційної культури у сучасних здобувачів вищої освіти?

До переваг можна віднести можливість зіставляти інформаційні потоки, перевіряти їх, відділяти правдиву інформацію від фальшивої при формуванні власного погляду на якісь події та факти. В цьому випадку викладач навчального закладу втрачає фактично монополієне право на трактування подій в процесі безпосереднього спілкування на заняттях. Відомо, що викладення матеріалу викладачем під час проведення лекцій чи семінарських занять часто сприймається студентами як єдино вірний варіант, оскільки «інакше б його до нас не прислали і він є справжнім фахівцем своєї справи». Але, на жаль, так буває не завжди. Іноді й сам викладач може не бути взірцем викладання навчальної дисципліни, та й студентам не дуже хочеться витратити власний час на перевірку інформації, яку вони вже отримали. Таким чином, при дистанційній освіті студент може отримати з багатьох джерел повний спектр різноманітної інформації, яка позбавлена особистісних уподобань викладачів, та сформувати неупереджене, об'єктивне ставлення до тих чи інших подій. Для формування інформаційної культури дані процеси є вкрай важливими.

З іншого боку при дистанційному навчанні втрачається можливість безпосереднього спілкування з іншими учасниками навчального процесу – кваліфікованими вченими та студентами. В ході обговорення навчальних питань, диспуту під час аудиторних занять можливе

винайдення нових рішень проблем, цікавих, креативних думок, що можуть допомогти при вирішенні отриманих завдань. В цьому випадку формування інформаційної культури студентів може втрачати необхідні важливі елементи. Однак, слід зазначити, що проблема формування інформаційної культури під час дистанційного навчання на сьогоднішній день є малодослідженою, потребує подальшого вивчення та дискусійного обговорення.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СПЕЦІАЛІСТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Чупир О.М., Сичова О.Є., Опікунова Н.В.

На сучасному етапі радикальних змін засобів ділового спілкування, розвитку принципово нових систем одержання, передачі та обробки інформації достатньо актуальною є більш тісна взаємодія традиційної та інноваційно-орієнтованої освіти, зокрема, дистанційного навчання. Сучасна вища школа стоїть перед прикритим фактом: в умовах традиційних форм та методів навчання студенти, пасивно отримуючи інформацію, не вміють здобувати її самостійно та застосовувати те, що знають. Основною причиною відставання нашої системи освіти є невміння застосовувати знання, отримані при вивченні дисциплін. Сучасна педагогічна наука сформулювала це як невміння вищої школи формувати компетенції у студентів.

Традиційна освіта реагує на зміни в суспільстві таким чином:

- зміна навчальних програм;
- доповнення навчального плану новими предметами.

Обидва ці напрями орієнтовані на екстенсивний розвиток, на збільшення обсягу досліджуваного матеріалу. Це тупиковий шлях, хоча б через обмеженість ресурсів навчального часу.

Що необхідно змінювати? Запити суспільства виражені у вимогах до компетенцій персоналу на ринку праці. У сучасному суспільстві потрібен фахівець, який не чекатиме інструкцій, а розпочне працювати з уже сформованим творчим, проектно-конструктивним і духовно-особистісним досвідом. Сучасна система освіти повинна формувати у майбутніх фахівців такі якості, як професійний універсалізм - здатність змінювати сфери та способи діяльності.

Дистанційна форма навчання передбачає впровадження в навчальний процес методів і засобів, які забезпечують індивідуалізацію занять, підвищення активності та самостійності студентів у придбанні знань за умов консультаційної допомоги педагогів.

Основними перевагами системи дистанційної освіти є: доступність; модульність; високий ступінь інтерактивності; динамічність доступу до інформації; можливість самоконтролю; активна довідкова

система; мультимедійність подання інформації; можливість багаторазових повторень; посилення мотивації; висока наочність; розвиток у процесі навчання; відсутність «страху помилок»; вибір особистої освітньої траєкторії; можливість проходження матеріалу в індивідуальному темпі; конфіденційність.

Найбільша цінність дистанційної освіти - це те, що вона сприяє формуванню вміння вчитися.

При створенні курсів дистанційної освіти необхідно враховувати наступні вимоги: мотивацію, постановку навчальної мети, створення передумов до сприйняття навчального матеріалу, подачу навчального матеріалу, зворотній зв'язок, оцінку.

Курс дистанційного навчання розробляється на модульній основі: кожний модуль - це стандартний навчальний продукт, що включає чітко позначений об'єм знань і вмінь, призначений для вивчення протягом певного часу, або - залікова одиниця, якість роботи з якою фіксується курсовими та контрольними роботами, а також тестовими, заліковими й екзаменаційними засобами.

Досвід дистанційного навчання показує, що потрібна жорстка звітність за кожен розділ курсу. Робота кожного учня з освоєння курсу повинна бути, з одного боку, індивідуальна та самоорганізована, а з іншого боку, досить регламентована, студенти повинні працювати щодня. Побудова індивідуального зворотного зв'язку з фокусуванням уваги та зусиль учня дозволяє підвищити ефективність навчання.

Найбільш важливим у дистанційному курсі є організація комунікацій "студент - викладач - студент". Для цих цілей рекомендується організація роботи студентів у проектах або "навчання у співпраці", дискусії.

У курсі дистанційної освіти можна використовувати такі елементи навчання: лекції, тести самоконтролю, тести-тренінги, форуми, творчі завдання.

Дистанційна форма навчання легко впроваджується в навчальний процес, при цьому дозволяє економити час викладача та підвищує інтерес студентів до процесу пізнання.

На практиці навчальний дистанційний курс підтримується системою управління знаннями LMS Moodle (Learning Management System Modular Object-Oriented Dinamic Learning Environment) [1;6].

Навчаючись в системі дистанційної освіти, студенти отримують реальну можливість формування таких ключових компетенцій, як: інформаційна, пізнавальна та комунікативна. Система дистанційного навчання дозволяє створити умови для формування відповідних когнітивних умінь, а також проводити комплексну перевірку їх сформованості. Саме на підставі такої перевірки можна зробити висновки щодо сформованості ключових і предметних компетенцій. Окрім того, система дистанційного навчання дозволяє не лише відстежувати рівень компетентності кожного студента, а й порівнювати

його з «середнім» рівнем чи необхідним «мінімумом». Окрім того, дистанційна форма навчання припускає збільшення числа нетрадиційних студентів, наприклад, літніх чи вже працюючих людей, вагітних жінок, оскільки при індивідуальному підході люди з більшою готовністю платять за можливість навчатися в обраному ними місці, час і у прийнятному для них темпі.

Отже, мета дистанційного навчання – підготовка до успішної професійної самореалізації спеціалістів на підставі формування професійних і ключових компетенцій, до яких належать: свідомість і самооцінка; комунікативні навички та здібності; творчість; здатність працювати самостійно; здатність працювати в команді; здібність до аналітичного мислення; заповзятість; мобільність; здібність до критичного мислення.

Які ж компетенції педагога? До них належать: забезпечення ефективного навчального процесу; сприяння всебічному розвитку особистості; сприяння самостійності в судженнях і діяльності; сприяння формуванню норм моралі й етики; сприяння формуванню досвіду позитивних людських взаємовідносин; розвинені особистісні якості педагога; сприяння саморозвитку.

Дистанційна система навчання з повним правом може бути віднесена до інноваційних форм неперервного навчання, бо найбільш повно враховує інтереси та потреби тих, хто навчається. Ефективність дистанційного навчання в значній мірі залежить від наявності у викладачів універсальної підготовки, яка передбачає володіння сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічну готовність до роботи зі студентами в новому інтелектуально-насиченому компетентісному мережевому середовищі.

Література:

1. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Учебное пособие. 2-е изд. испр. и дополн. – Харьков, ХНАГХ, 2009. – 292 с.

2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / За ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: вид-во ТДПУ імені В.Гнатюка, 2004. – 147 с.

3. Смеричевская С.В. Макроэкономические аспекты формирования управленческих стратегий в инновационном развитии системы образования Украины // Стратегія інноваційного розвитку системи вищої освіти України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції / Голов. ред. С.В. Смеричевська. – Донецьк: Видавничий дім «Кальміус», 2007.-С. 8-12.

4. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. –

Випуск 16 / Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та інші. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 496 с.

5. Экономика информации и информационные системы предприятия: Учеб. пособие / Л.Г. Мельник и др. – Сумы: Университетская книга, 2004. – 400 с.

6. <http://www.moodle.org>.

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Шептуха О.М.

Однією з форм отримання освіти студентами з особливими потребами є дистанційне навчання – така форма освіти, яка базується на використанні інформаційних і телекомунікаційних технологій, що найбільш повно адаптовані до своєрідності студентів і створюють їм оптимальні умови для вільного вибору спеціальності, освітньої програми, отримання можливості для діалогового обміну з викладачами.

За кордоном вже давно використовують передові технології для навчання людей з особливими потребами. Наприклад, Національний технічний інститут для глухих при Рочестерському технологічному інституті (США), Відкритий університет Великобританії та Карконошський коледж (Польща) займаються навчанням сліпих дітей. Перший ж центр дистанційного навчання був створений у Франції за рішенням уряду в 1939р. для дітей, які у зв'язку з початком другої світової війни, через хвороби або інвалідність не могли відвідувати звичайні школи. Цікавим є й той факт, що вже в 1994р. Європейською комісією була прийнята міжнародна програма PHARE, до якої було залучено 11 країн. Ця програма передбачала розширення системи дистанційної освіти [1].

Але одним з провідних вищих навчальних закладів, що надають освіту дітям з особливими потребами, завжди був і залишається Відкритий університет Великобританії. Даний заклад є одним з небагатьох університетів, який використовує новітні технології для людей з вадами зору. Зараз в університеті навчається 9360 студентів з особливими потребами [2].

Ще одним з відомих освітніх закладів, який пропонує дистанційне навчання студентам, є Карконошський коледж (Польща). На відміну від Відкритого університету Великобританії, там навчаються лише студенти з особливими потребами. Досвід деяких навчальних закладів, наприклад, Ягелонського університету в Кракові, показав, що програма “Комп’ютерні науки” доступна також і для сліпих студентів.

В Україні існує система учбових закладів з навчання осіб з особливими потребами. Передусім, це інтернати, де навчання, проживання та харчування для них є безкоштовними (Харківський обліково-економічний технікум-інтернат, Чернігівський юридичний

коледж, Житомирський технічний ліцей-інтернат, Кам'янець-подільський планово-економічний технікум-інтернат, Луганське профтехучилище-інтернат, Самборське профтехучилище –інтернат).

Особи з дефектами зору можуть отримати освіту в Київському державному технікумі легкої промисловості, в медичній школі при Дарницькому медичному об'єднанні (Київ) і медичному училищі Херсонської області. Осіб з дефектами слуху чекають різні учбові заклади по усій Україні з великим спектром професій (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Київський національний університет технологій і дизайну, Національна металургійна академія України, Донецький технікум промислової автоматики, Одеське ПТУ №35, Київський державний коледж естрадно-циркового мистецтва, Український державний лісотехнічний університет, Ужгородський коледж мистецтв імені А.М. Ерделі).

За останнє десятиріччя окремі вищі навчальні заклади освіти III–IV рівнів акредитації в Україні досягли суттєвих результатів в організації навчання осіб з особливими потребами, зокрема: Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Кримський гуманітарний університет, Національна металургійна академія України, Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова, Донбаський інститут техніки та менеджменту Міжнародного науково-технічного університету, Харківський національний університет імені В. Каразіна, Харківський національний університет радіоелектроніки [3].

В інших ВНЗ реалізуються лише окремі, не пов'язані між собою елементи дистанційного навчання (частіше – це дистанційне вивчення дуже коротких курсів, виконання контрольних робіт, написання дипломних проектів тощо). Результати аналізу ситуації інформатизації та комп'ютеризації ВНЗ на сьогодні свідчать, що заходи, передбачені нормативно-правовими документами, повністю не виконані: у багатьох ВНЗ забезпечення новітньою інформаційно-комп'ютерною технікою звелось до встановлення комп'ютерів, акустичної системи, локальної мережі, підключення до Інтернету. У більшості вітчизняних ВНЗ не забезпечено навіть мінімальні умови, необхідні для навчання в них осіб з особливими потребами, що значно ускладнює реалізацію такими особами їх невід'ємного права на здобуття освіти.

Найважливішими, на нашу думку, сферами розширення доступності вищої освіти є:

- організація при ВНЗ різних підготовчих курсів та факультетів, що реалізують вирівнюючі освітні програми для людей з особливими потребами;

- розвиток системи договорів про співпрацю між ВНЗ, органами управління освітою, загальноосвітніми навчальними закладами, факультетами (кафедрами) і освітніми установами з метою навчання даних осіб;

- створення на базі загальноосвітніх навчальних закладів, установ

початкової та середньої професійної освіти структурних підрозділів університетів, академій та інститутів для навчання цієї категорії населення;

– встановлення прямих контактів з середніми професійними навчальними закладами по спільній підготовці фахівців з вищою освітою, для вдосконалення системи безперервної освіти «школа – ВНЗ».

Література:

1. Десятов Т.М. Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина ХХ століття): Монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Видавництво “АртЕк”, 2005. – 472 с.

2. Шуневич Б.І. Дистанційне навчання в системі вищої освіти Європи та Північної Америки: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2005. – 365 с.

3. Шевцов А.Г. До питання про організацію інтегрованого навчання студентів з обмеженнями життєдіяльності у вищих навчальних закладах / А. Г. Шевцов // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими проблемами : тези доповідей : в 2-х ч.; ч. I. – К. : Університет «Україна», 2010. – С. 14–17.

ВАЖЛИВІ ЗАХОДИ ЩОДО СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Шкурко О.В.

Сучасний стан розвитку системи вищої освіти в Україні висуває високі вимоги до підготовки фахівців вищої школи. Проте недостатньо високі доходи населення країни істотно обмежують їхні можливості навчатися на стаціонарі у ВНЗ, які знаходяться, як правило, в обласних центрах. У цих умовах важливим завданням є надання широким верствам населення якісної і доступної освіти. Ця проблема може бути успішно вирішена на основі інтенсифікації розвитку дистанційного навчання в усіх вищих навчальних закладах.

Удосконалення дистанційного навчання забезпечить реалізацію у ВНЗ варіативності освітніх систем, гнучкості та інтенсифікацію навчального процесу, його високу адаптивність до запитів ринкової економіки та інноваційного виробництва.

В умовах зростання ролі дистанційного навчання потрібна розробка його адекватного методичного забезпечення, створення принципово нових інформаційно-освітніх ресурсів і способів передачі знань.

В даний час у більшості українських ВНЗ методичне забезпечення дистанційного навчання явно недостатнє. Склалася повсюдна практика, коли кожна кафедра використовує власні підходи до розробки свого

методичного комплексу. У результаті ВНЗ несуть невиправдані додаткові фінансові витрати на розробку дистанційних навчальних засобів.

Для глибокого вивчення та аналізу проблем використання засобів дистанційного навчання у ВНЗ країни, з урахуванням світового досвіду, доцільно створити Національний Міжвузівський Центр з координації методичної роботи з дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України, а також проведення сертифікації використовуваних педагогічних технологій та окремих засобів електронного навчання.

Слід також розробити та затвердити галузеві стандарти щодо норм забезпечення електронними засобами для проведення дистанційного навчання, а також комплектування штатів кафедр для ВНЗ, у яких широко використовують електронні бібліотеки, засоби телекомунікацій і технології дистанційного навчання. Представляється необхідним створення власних освітніх порталів впровадження корпоративних інформаційних систем ВНЗ у відповідності з вимогами вказаних стандартів.

Література:

1. Абдуллаев С.Г. Оценка эффективности системы дистанционного обучения // Телекоммуникации и информатизация образования. – 2007. - №3. - С. 85-92.

2. Боброва И.И. Методика использования электронных учебно-методических комплексов как способ перехода к дистанционному обучению // Информатика и образование. - 2009. - №11. - С. 124-125.

3. Бочков В.Е. Учебно-методический комплекс как основа и элемент обеспечения качества дистанционного образования // Качество. Инновации. Образование. – 2004. - №1. - С. 53-61.

4. Гриневич Е. А. Методика дистанционного изучения информатики студентами экономических специальностей // Информатизация образования. - 2011. - №1. - С. 36-44.

5. Шевчук В.П. Методика дистанционного обучения // Информатика и образование. - 2007. - №12. - С. 118-119.

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Шуміло О.С.

Модернізація і розвиток національної системи освіти в період інтегрування у європейський і світовий освітній простір повинні набути випереджального безперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються в Україні та світі. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства.

За останні роки проблему модернізації системи освіти актуальною зробив розвиток інформаційних технологій, які все більше залучають в освітній процес. Суть такої модернізації найбільше відбилася в концепції дистанційної освіти, що набуває особливого значення в Україні [1].

Можливості отримання віддаленої освіти активно обговорюються в країні, цій темі присвячуються теле- та радіопередачі, статті в Інтернеті, а ВНЗ працюють на впровадження послуги дистанційного навчання в свій освітній процес, розширюється нормативно правова база щодо впровадження та розвитку дистанційної освіти. У сучасний період становлення України, коли змінено вектор розвитку країни, в період окупації територій Криму, Донецької і Луганської областей, для жителів окупованих територій дистанційна освіта стає найпріоритетнішою формою навчання, адже у складних умовах існування надає можливість отримати освіту. Міністерством освіти і науки затверджено зміни до «Положення про дистанційне навчання», яким зокрема, передбачено можливість дистанційного навчання учнів, які проживають на тимчасово окупованій території України. Запровадження дистанційного навчання в вищих навчальних закладах на цих територіях, відбувається із погодженням з Міністерством освіти та науки України.

«Міністерство освіти і науки України пішло на безпрецедентні кроки лібералізації процедури отримання дітьми з Автономної Республіки Крим, а також Донецької і Луганської областей українських документів про освіту, бо законодавчі акти і процедури, які розраховані на мирний час, в цьому випадку не працюють. Онлайн-освіта це не тільки те, що в тренді сьогодні. Це стає рівноправною формою здобуття освіти», — підкреслює заступник Міністра освіти Павло Полянський.

Дистанційна освіта сьогодні об'єднує в собі широкий спектр освітніх послуг, від безкоштовних курсів до програм вищої освіти, визначальними рисами яких є, по-перше, відірваність викладача й студента один від одного у просторі та (або) у часі, по-друге, те, що над процесом навчання контроль переважно належить студентові, а не віддаленому викладачу, і по-третє, комунікація між викладачем і студентом є безконтактною, опосередкованою певними технічними засобами. Дистанційне навчання, яке об'єднує новітні інформаційні і телекомунікаційні технології, відкриває нові шляхи організації системи освіти, створює реальні можливості забезпечення неперервної освіти, дає можливість кожній людині одержувати вищу освіту і підвищувати свою професійну кваліфікацію [2].

До переваг дистанційної освіти перед традиційними її формами можна віднести те, що для студента створюються найзручніші умови для засвоювання навчального матеріалу: доступність, відсутність необхідності відвідувати аудиторні заняття; демократичний зв'язок «викладач – студент»; комплексне програмне забезпечення; індивідуальний процес навчання; індивідуальні гнучкі консультації; застосування провідних освітніх технологій.

Незважаючи на переваги, дистанційна форма навчання має і низку недоліків, серед яких: недостатній контакт між викладачем та студентом; самотійність роботи студента варіює від повністю несамотійної, коли за нього виконують роботи інші, скачуються реферати та завдання із Інтернету до самотійної (самоорганізовані студенти, що мають бажання навчатися та розуміють необхідність набутих знань).

Загалом, дистанційна освіта в Україні ще повністю не відповідає вимогам, що ставляться до інформаційного суспільства і не забезпечує повноцінного входження України в міжнародний освітній простір. Для того щоб система дистанційного навчання зайняла гідне місце в системі освіти України, потрібно, передовсім, створити глобальну комп'ютерну мережу освіти й науки, оскільки саме комп'ютер дає змогу отримувати навчальний матеріал, є водночас і бібліотекою, і центром довідкової інформації, і комунікативним центром, що робить його одним з учасників реалізації програми безперервної освіти в Україні [3]. Взагалі, впровадження дистанційної форми навчання в Україні обумовлено особливостями сучасної соціальної та економічної ситуації, необхідністю забезпечення розвитку освіти в країні відносно Болонської декларації єдиної європейської зони вищої освіти. Впровадження нових підходів до навчання, розробка заходів для поширення дистанційної освіти в Україні та підвищення її якості та доступності шляхом формування у Web-середовищі систематизованого вітчизняного освітнього простору як інформаційної основи розгортання повномасштабної системи дистанційної освіти, формування технічного середовища обміну інформацією, надає можливість для застосування міжнародних освітніх методів, що створює умови для інтеграції вітчизняної дистанційної освіти у міжнародний освітній простір.

Література:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. / http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.

2. Телекомунікаційні технології у навчальному процесі методичні рекомендації [Електронний ресурс] / [М.Л. Смульсон, Н.М. Бугайова, О.Ю.Комісарова, Ю.І. Машбиць]за ред.. М.Л. Смульсон. – К., 2011 – Режим доступу: <http://www/psy-science.com.ua>

3. <http://edu.minfin.gov.ua/LearningProcess/RemoteEducation/Pages/Проблеми-впровадження-дистанційної-освіти-в-Україні.aspx>

ВІДОМОСТІ ПРО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Аванесова Ніна Едуардівна - доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Аксьонова Ірина Вікторівна – доцент кафедри статистики та економічного прогнозування Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, кандидат економічних наук.

Белікова Тетяна Вікторівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Білоцерківський Олександр Васильович - доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Временко Людмила Василівна - доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Докуніна Катерина Ігорівна – аспірант кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури.

Карпенко Владислава Валентинівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Кондратенко Діана Володимирівна - доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Кочетигова Тетяна Вікторівна – старший викладач кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури.

Кучма Олег Олександрович – доцент кафедри організації будівельного виробництва Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Лісняк Андрій Анатолійович – доцент, начальник кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук.

Марченко Ольга Василівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Опікунова Наталія Валентинівна – доцент кафедри менеджменту Харківського національного університету будівництва та архітектури.

Петриківка Ольга Станіславівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Попова Лілія Миколаївна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Птащенко Олена Валеріївна – доцент кафедри економіки та маркетингу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, кандидат економічних наук.

Сігаєва Тетяна Євгеніївна – доцент кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, кандидат економічних наук.

Сичова Олена Євгенівна – доцент кафедри менеджменту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Сокол Сергій Володимирович – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Солодовнік Олеся Олександрівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Телишевська Лідія Іванівна – професор кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Тітяєв Віктор Вікторович – доцент кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, кандидат економічних наук.

Тохтамиш Тетяна Олександрівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Усенко Олена Володимирівна – доцент кафедри екології Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, кандидат біологічних наук.

Харламов Михайло Іванович – доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Національного університету цивільного захисту України, кандидат історичних наук.

Чупир Олена Миколаївна – професор кафедри менеджменту Харківського національного університету будівництва та архітектури, доктор економічних наук.

Шептуха Олена Михайлівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

Шкурко О.В. – доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку та аудиту Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, кандидат економічних наук.

Шуміло Ольга Станіславівна – доцент кафедри фінансів та кредиту Харківського національного університету будівництва та архітектури, кандидат економічних наук.

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Матеріали всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції

**ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНИ**

7 жовтня 2015 р.

Відповідальний за випуск: проф. Успенко В.І.

Комп'ютерне редагування: Герасименко О.В., Докуніна К.І.